

Bruxelles, 17.9.2020
COM(2020) 564 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Evaluarea la nivelul UE a Planurilor naționale în domeniul energiei și al climei

**Stimularea tranziției verzi și promovarea redresării economice prin intermediul
planificării energetice și climatice integrate**

1. ROLUL PLANURILOR NAȚIONALE INTEGRATE PRIVIND ENERGIA ȘI CLIMA LA REALIZAREA OBIECTIVELOR PENTRU 2030 ȘI CONTRIBUȚIA LOR CĂTRE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

Prezenta comunicare prezintă evaluarea la nivelul UE a celor 27 de planuri naționale integrate privind energia și clima (denumite în continuare „PNEC” sau „planurile naționale”) prezentate de statele membre în conformitate cu Regulamentul privind guvernanța uniunii energetice¹ și a acțiunilor climatice, în ceea ce privește toate dimensiunile uniunii energetice și ținând seama de Pactul verde european² și de contextul redresării post-COVID 19.

Această evaluare se desfășoară la încheierea unui proces amplu de pregătire și coordonare la nivel național și a unui dialog constant între statele membre, Comisie și celelalte instituții ale UE. Începând din 2018, statele membre s-au angajat să își pregătească planurile, care urmează să fie prezentate până la 31 decembrie 2019. În iunie 2019, Comisia a examinat proiectele de planuri³ și a furnizat fiecărui stat membru un feedback individual⁴ care a luat în considerare majoritatea recomandărilor. Toate statele membre și-au prezentat planurile finale⁵, care cuprind o viziune integrată asupra tranziției energetice și climatice pentru următorii zece ani. Este vorba despre un proces în pionierat absolut, întrucât planurile au făcut obiectul unor ample consultări cu părțile interesate, cu societatea civilă și cu cetățenii, pentru a se asigura asumarea responsabilității și sprijinul larg al publicului⁶. În cadrul Consiliului s-au purtat discuții, cu diverse ocazii, despre pregătirea acestor planuri.

Planurile celor 27 oferă o imagine de ansamblu asupra modului în care statele membre se apropie de prima fază a tranziției lor către neutralitatea climatică și asupra direcției de urmat în perioada 2021-2030 în cinci domenii: decarbonizarea, eficiența energetică, securitatea energetică, piața internă a energiei, cercetarea și inovarea și competitivitatea. Strategiile de decarbonizare pe termen lung ale statelor membre vor veni în completarea planurilor⁷.

Evaluarea arată modul în care punerea în aplicare deplină a planurilor ar determina Europa să depășească obiectivul actual de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030, stabilind o rampă de lansare pentru nivelul mai mare de ambiție propus de Comisie în comunicarea „Stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030: Investirea într-un viitor neutru din punct de vedere climatic, în interesul cetățenilor”, adoptată în paralel pe baza unei evaluări de impact însoțitoare.

După cum reiese din evaluarea impactului, planurile oferă o bază solidă pentru urmărirea unui obiectiv realist și responsabil de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030,

¹ Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

² COM(2019) 640 final.

³ COM(2019) 285 final.

⁴ Recomandările Comisiei din 18 iunie 2019 privind proiectele de planuri integrate privind energia și clima ale fiecărui stat membru pentru perioada 2021-2030, C/2019/4401 - C/2019/4428.

⁵ Irlanda a solicitat să i se ia în considerare intenția de a-și actualiza planul și nivelul de ambiție în viitorul apropiat.

⁶ Mai multe state membre au organizat ateliere locale, regionale și sectoriale pentru a discuta conținutul PNEC-urilor lor finale cu părțile interesate (parteneri sociali, societatea civilă, instituții de învățământ, instituții locale și ONG-uri de mediu).

⁷ Articolul 15 din Regulamentul privind guvernanța: se prezintă de către statele membre până la 1 ianuarie 2020.

dacă se iau măsuri suplimentare la toate nivelurile pentru o mai mare impulsie și acoperirea lacunelor și dacă se adoptă pe deplin posibilitățile de redresare verde.

Evaluarea ia în considerare contextul redresării post COVID-19. Planurile reprezintă atât un instrument de politică, cât și o agendă de investiții care oferă întreprinderilor și investitorilor un cadru orientat spre viitor. Ele constituie o bază solidă pentru elaborarea de către statele membre a strategiilor de redresare verde și de reziliență în vederea realizării obiectivelor mai ample ale Pactului verde european, trecând de la obiectivul unei economii circulare și curate la dezideratul zero poluare. Prezenta comunicare evidențiază modul în care finanțarea în cadrul pachetului UE de redresare și reziliență poate fi utilizată pentru a sprijini investițiile și reformele identificate în planurile naționale⁸, în special prin investiții în eficiența energetică, prin renovarea clădirilor, prin utilizarea energiei din surse regenerabile, prin mobilitatea durabilă, prin modernizarea rețelelor electrice și prin stimularea inovării în domenii tehnologice esențiale, cum ar fi hidrogenul din surse regenerabile și bateriile.

Prezenta comunicare reprezintă primul pas al unui proces mai amplu. Comisia va publica în luna octombrie o evaluare aprofundată a fiecărui PNEC național, împreună cu raportul privind starea uniunii energetice, inclusiv orientări specifice fiecărei țări cu privire la modul în care statele membre pot progresa în ceea ce privește implementarea planurilor. Astfel, statelor membre li se va furniza o contribuție valoroasă la elaborarea planurilor naționale de redresare și de reziliență, determinând agenda de investiții pentru proiecte legate de Pactul verde, care generează simultan locuri de muncă și un impact pozitiv asupra climei și mediului. De asemenea, evaluarea aprofundată va sta la baza evaluării de către Comisie a planurilor de redresare și de reziliență. În cele din urmă, statele membre trebuie să se asigure că planurile lor de tranziție justă (care urmează să fie prezentate în contextul Fondului pentru o tranziție justă) sunt în concordanță cu PNEC-urile.

În cadrul acestui proces, Comisia va continua dialogul cu statele membre, cu scopul de a sprijini implementarea completă a planurilor, de a pregăti actualizarea lor prevăzută în 2023 și de a se asigura că ele vor continua să stea la baza progreselor naționale către atingerea obiectivelor ambițioase în materie de energie și climă în 2030 și ulterior. Coordonarea cu statele membre va include, de asemenea, aspectele externe ale PNEC, iar implementarea lor va fi sprijinită de diplomația energetică și climatică.

⁸ Potrivit AIE, un plan de redresare durabilă ar putea adăuga anual 1,1 puncte procentuale la creșterea economică mondială. Efectul asupra ocupării forței de muncă ar fi semnificativ, menținându-se sau creându-se anual aproximativ 9 milioane de locuri de muncă în următorii trei ani (AIE, *World Energy Outlook*, Raport special privind redresarea durabilă).

2. EVALUAREA PNEC FINALE: CE REZULTATE AU ADUS ȘI CUM POT ELE SPRIJINI REDRESAREA ȘI REZILIENȚA?

2.1. Evaluarea componentelor PNEC dedicate energiei din surse regenerabile, eficienței energetice și reducerii gazelor cu efect de seră

2.1.1. Energia regenerabilă în UE

Evaluarea PNEC-urilor arată că ponderea energiei din surse regenerabile ar putea atinge, în cadrul măsurilor existente și planificate, un interval situat între 33,1 % și 33,7 % în 2030 la nivelul Uniunii, **depășind obiectivul de cel puțin 32 % în 2030** și punând în prim-plan sursele regenerabile de energie pentru a atinge obiectivele stabilite în Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030.

Acest lucru va avea loc cu condiția unor evoluții constante și relativ pozitive. Analiza cifrelor Eurostat pentru 2018 și previziunile de la nivelul statelor membre privind ponderea energiei din surse regenerabile estimată pentru 2020 în cadrul consumului final de energie indică⁹ faptul că se preconizează că UE va atinge o pondere a energiei din surse regenerabile între 22,5 % și 22,7 % și că marea majoritate a statelor membre își vor îndeplini obiectivele naționale obligatorii. Estimările inițiale sugerează că, în 2019, capacitatea de producție de energie din surse regenerabile a continuat să crească cu 6,2 %, înregistrându-se o creștere a pieței de 33 % în comparație cu 2018. În plus, mai mulți analiști sugerează că, deși au fost afectate negativ de criza COVID-19, industria energiei din surse regenerabile și investițiile asociate dau dovadă de reziliență într-o măsură relativ mare. Prin urmare, UE pare să fie pe drumul cel bun în vederea atingerii obiectivului european de a avea, până în 2020, o pondere de 20 % a energiei din surse regenerabile în consumul final de energie. Cu toate acestea, mai multe state membre, în special cele în privința cărora se estimează că pot rămâne în urmă în această etapă, ar trebui să ia în considerare măsuri suplimentare, inclusiv sub forma unor mecanisme de cooperare, pentru a se asigura că își ating obiectivele naționale obligatorii pentru 2020.

Nou-înființatul **mecanism UE de finanțare a energiei din surse regenerabile**¹⁰ ar putea aduce avantaje, într-un timp scurt, mai ales tehnologiilor offshore și inovatoare la scară mai largă. Caracterul flexibil al mecanismului permite statelor membre să exploateze potențialul optim pentru generarea de energie din surse regenerabile în întreaga Europă și să reducă costul sprijinului, lăsându-le astfel să-și atingă sau chiar să-și depășească obiectivul național pentru 2020 și obiectivul UE pentru 2030. De asemenea, mecanismul poate fi combinat cu alte instrumente ale UE, cum ar fi Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) sau Fondul InvestEU, pentru a simplifica și mai mult finanțarea proiectelor noi din domeniul energiei din surse regenerabile.

⁹ Incertitudinea persistă în ceea ce privește impactul pandemiei asupra cererii de energie din 2020 și asupra societății și economiei în general. Prin urmare, sunt prezentate două tendințe distincte (nivel scăzut și ridicat) în ceea ce privește cererea, care par să reprezinte limitele inferioare și superioare.

¹⁰ Mecanismul de finanțare a energiei din surse regenerabile, C(2020)6123, operațional din ianuarie 2021.

Aproape toate PNEC-urile finale și-au confirmat sau, în unele cazuri, chiar și-au sporit ambiția în ceea ce privește energia din surse regenerabile, în comparație cu proiectele de planuri. Cu toate acestea, cifrele agregate maschează diferențele dintre contribuțiile statelor membre. Există mai multe planuri care nu includ traiectoriile sectoriale conforme cu cerințele Directivei privind energia din surse regenerabile, rămânând sub potențialul național al eficienței din punctul de vedere al costurilor. În schimb, sunt câteva state membre care au stabilit obiective sectoriale foarte ambițioase pentru sursele regenerabile de energie. Austria și Suedia și-au stabilit obiectivul de 100 % energie electrică din surse regenerabile până în 2030 și, respectiv, 2040.

Analiza realizată pentru Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030 arată că atingerea unor obiective mai ambițioase de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră depinde fundamental de creșterea ponderii energiei din surse regenerabile. Potrivit evaluării impactului, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55 % ar necesita o pondere a energiei din surse regenerabile în UE de 38-40 % până în 2030.

Planurile naționale furnizează un număr mare de proiecte mature având ca obiect sursele regenerabile de energie, proiecte care pot contribui și ele la redresarea economică. Printre exemple se numără instalarea de panouri solare pe un număr de 100 000 de acoperișuri și un program de stocare energetică la scară mică în Austria; sprijinul financiar acordat prosumatorilor pentru instalarea de centrale electrice de scară mică în Lituania, cu un rezultat preconizat de 696 MW capacitate instalată începând cu 2024; investiții pentru a atinge 4 GW de energie eoliană offshore în Danemarca și 3,8 GW în Polonia; lansarea a șase licitații pentru eoliene offshore până în 2023, cu intenția de a atinge o capacitate de 3,7 GW în Franța; construirea de parcuri fotovoltaice și de infrastructuri pe bază de hidrogen pe locurile fostelor mine de extracție a lignitului din Grecia și Portugalia.

Planurile naționale și sursele regenerabile de energie: provocări și oportunități privind redresarea și Pactul verde european

Planurile naționale transmit un semnal clar din partea statelor membre cum că sprijină tranziția rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor către o economie rezilientă, neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon și bazată în mare măsură pe sursele regenerabile de energie, care va ajuta sectorul privat să investească cu încredere. De exemplu, cel puțin 10 state membre și-au manifestat intenția de a elimina treptat, în următorii ani, producția de energie electrică pe bază de cărbune și de a înlocui capacitatea dezafectată, în principal prin tehnologii în domeniul energiei din surse regenerabile. Trebuie menționată și mobilitatea curată ca domeniu în care un număr mare de state membre au stabilit obiective ambițioase, în special în ceea ce privește electromobilitatea¹¹ și biocombustibilii avansați¹².

¹¹În planul său național, Germania a stabilit un obiectiv de 7-10 milioane de vehicule electrice până în 2030 și până la 1 milion de puncte de reîncărcare accesibile publicului până în 2030. Grecia și Italia și-au propus obiectivul de 30 % autoturisme electrice și, respectiv, de 6 milioane de vehicule electrice până în 2030.

¹²Estonia estimează o creștere de zece ori a producției de biometan până în 2030, iar Finlanda o creștere a biocombustibililor avansați la 30 % până în 2030.

Cu toate acestea, PNEC nu reușesc să identifice potențialul surselor regenerabile de energie offshore pe care le au la dispoziție, și nici provocările aferente. Comisia va contribui la abordarea acestei chestiuni într-o manieră strategică în viitoarea sa Strategie pentru energia din surse regenerabile offshore, prin identificarea acțiunilor-cheie în domeniul planificării maritime, perfecționarea tehnologiilor și o nouă abordare a planificării infrastructurii.

Finanțarea anticipată a investițiilor în aceste soluții, cu respectarea principiului de „a nu face rău”, este de natură să alinieze cheltuielile publice și stimulentele financiare pentru redresare și reziliență la ambiția tot mai mare de a reduce emisiile cu cel puțin 55 % până în 2030 și la ambiția UE de a realiza tranziția către neutralitatea climatică până în 2050. Investițiile suplimentare în sursele regenerabile de energie pot avea, de asemenea, un impact rapid și pozitiv asupra redresării economiei (și pot determina reducerea facturilor la energie și îmbunătățirea calității aerului în cazul surselor regenerabile de energie necombustibilă). Fiecare 1 milion EUR transferat dinspre energia fosilă către energia verde poate să creeze o creștere netă de cinci locuri de muncă¹³.

Realizarea anticipată a investițiilor ar putea accelera, de asemenea, cererea și concurența, făcând ca baza de producție a Europei să fie mai puternică de-a lungul întregului său lanț valoric, demonstrând totodată întâietatea acesteia în sectorul industrial la nivel mondial și creând locuri de muncă mai bune.

Investițiile în energia din surse regenerabile creează locuri de muncă. În UE, aproape 1,5 milioane de persoane erau angajate în sectorul energiei din surse regenerabile în 2018, fiind vorba inclusiv de locurile de muncă indirecte din lanțul valoric. Sectorul energiei solare fotovoltaice este cel mai intens furnizor de locuri de muncă, cu 12 locuri de muncă pentru fiecare milion de euro investit. În schimb, industria eoliană creează trei locuri de muncă pentru fiecare milion de euro investit, dar datorită creșterii preconizate în perioada 2020-2030, aceasta va deveni cel mai mare creator de locuri de muncă din sectorul surselor regenerabile de energie din UE. La nivelul UE, IRENA a estimat că vor exista 2,7 milioane de locuri de muncă în domeniul surselor regenerabile de energie până în 2050, 1,7 în domeniul eficienței energetice și 0,8 în domeniul flexibilității sistemului¹⁴. În mod similar, AIE estimează că energia solară fotovoltaică împreună cu eficiența energetică a clădirilor și a industriei creează cele mai multe locuri de muncă la milionul de euro investit¹⁵.

Industria europeană a energiei din surse regenerabile este bine poziționată pentru poziția de lider mondial. Valoarea sa brută adăugată se ridică la 80 miliarde EUR în 2018 (creștere de 6-8 % pe an). UE s-a specializat în dezvoltarea tehnologiilor necesare pentru sursele

¹³ Prin modelare, se estimează că, în timp ce cheltuielile în valoare de 1 milion EUR pentru combustibilii fosili ar crea 2,7 locuri de muncă în echivalent normă întreagă, aceleași cheltuieli ar crea 7,5 locuri de muncă ENI în domeniul energiei din surse regenerabile sau 7,7 locuri de muncă ENI în domeniul eficienței energetice; Garrett-Peltier (2017), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S026499931630709X?via%3Dihub>

¹⁴ IRENA (International Renewable Energy Agency - Agenția Internațională pentru Energii Regenerabile) *Global Renewables Outlook: Energy transformation 2050* (Transformarea energiei 2050).

¹⁵ AIE (Agenția Internațională a Energiei), *World Energy Outlook, Special Report Sustainable Recovery* (Raportul special privind redresarea durabilă), iunie 2020; în medie, cele trei măsuri menționate mai sus creează între 10 și 15 locuri de muncă pentru fiecare milion de euro.

regenerabile de energie (de exemplu, energia din surse regenerabile offshore) și dispune inclusiv de un bogat ecosistem de IMM-uri. Sursele regenerabile de energie pot, de asemenea, să ofere locuri de muncă de înlocuire în regiunile de tranziție justă eligibile și să furnizeze, în general în mod descentralizat, și oportunități pentru zonele îndepărtate și insule. Datorită unor reduceri uriașe ale costurilor, deficitul de competitivitate în ceea ce privește costurile energiei din surse regenerabile se închide rapid în UE, iar sursele regenerabile de energie mature sunt în prezent competitive din punctul de vedere al costurilor și reduc prețurile la energie pentru consumatorii europeni¹⁶.

Statele membre sunt invitate să acționeze rapid și să profite în mod mai eficient de următoarele măsuri, care, în general, nu sunt incluse sau nu sunt suficient de detaliate în planurile lor naționale¹⁷. Să exploreze și să maximizeze utilizarea **căldurii reziduale/frigului rezidual**, să se asigure că cetățenii au dreptul de a deveni **autoconsumatori de energie din surse regenerabile** (inclusiv în combinație cu sistemele de stocare) și să facă parte din comunitățile de energie provenită din surse regenerabile, **promovând totodată electrificarea bazată pe surse regenerabile de energie în transporturi**, care facilitează diverse proiecte de generare a energiei din surse regenerabile. În plus, **previzibilitatea licitațiilor publice planificate**, inclusiv volumele și defalcarea de capacități noi și retehnologizate pentru sursele regenerabile de energie, **simplificarea autorizării** (de exemplu, punctul unic de contact), procedurile rapide pentru acordurile de **retehnologizare** și **acordurile de achiziție de energie electrică** au un impact pozitiv asupra stimulării investițiilor la scară largă și la scară redusă.

Vor fi necesare noi norme privind rețeaua și adaptarea infrastructurii pentru a face față atât creșterii producției descentralizate, cât și producției mari de energie din surse regenerabile offshore și integrării proiectelor hibride care combină energia din surse regenerabile cu stocarea, în special în ceea ce privește hidrogenul din surse regenerabile. Potențialul inițiativelor regionale transfrontaliere¹⁸ trebuie valorificat în continuare printr-o mai bună cooperare între statele membre și prin utilizarea fondurilor UE, inclusiv a fondurilor din cadrul instrumentului temporar de redresare „Next Generation EU” și pornind de la progresele în materie de reglementare¹⁹. Acest lucru va stimula competitivitatea și decarbonizarea sectoarelor cererii, cum ar fi clădirile, industria și transporturile, care se bazează în mod tradițional pe combustibilii fosili.

Evaluarea impactului care însoțește Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030²⁰ arată, de asemenea, că sunt necesare investiții la nivel local și național pentru a crea mai multe legături fizice între

¹⁶ Viitorul raport anual privind prețurile și costurile va furniza detalii suplimentare.

¹⁷ Acțiunile propuse în Strategia de integrare a sistemului energetic COM (2020) 299 final completează cadrul de reglementare în domeniul energiei din surse regenerabile.

¹⁸ Grupare formată din mai multe state membre, ca de exemplu cele din Europa de Sud-Est, statele baltice, statele din Europa Centrală etc.

¹⁹ Inițiativa privind mările septentrionale și Regiunea Mării Baltice sunt exemple bune de cooperare regională, care ar putea fi reproduse și în alte regiuni din Europa.

²⁰ Comunicare privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030, COM(2020)562.

vectorii energetici în cadrul unui sistem energetic integrat. Ar trebui promovate sistemele de termoficare centralizate moderne la temperatură scăzută, deoarece acestea pot conecta cererea locală cu surse de energie regenerabile și cu surse de energie reziduale, precum și cu rețeaua electrică și de gaze mai extinsă, contribuind la optimizarea ofertei și a cererii pentru toți purtătorii de energie.

2.1.2. Eficiența energetică

Evaluarea planurilor finale arată că nivelul de ambiție agregată în materie de **eficiență energetică** ar echivala cu o reducere cu 29,7 % a consumului de energie primară și cu 29,4 % a consumului final de energie²¹, ajungându-se la 1 176 Mtep și, respectiv, la 885 Mtep în 2030. Aceasta înseamnă că ambiția colectivă pentru 2030 a fost sporită în comparație cu scenariul conservator din proiectele de planuri²², datorită faptului că mai multe state membre și-au intensificat eforturile planificate și au clarificat nelămuririle. Cu toate acestea, există în continuare **un decalaj față de obiectivul Uniunii de cel puțin 32,5 % pentru 2030, care se menține la 2,8 puncte procentuale pentru consumul de energie primară și la 3,1 puncte procentuale pentru consumul final de energie.**

Criza COVID-19 afectează consumul de energie într-un mod care ar putea aduce UE în mod neașteptat foarte aproape de atingerea obiectivelor în materie de eficiență energetică pentru 2020. Totuși, acest lucru nu este rezultatul unor schimbări structurale sau al unor adaptări și nu va fi de lungă durată. Redresarea în urma crizei COVID-19 va duce la o relansare a consumului de energie, ceea ce înseamnă că sunt necesare eforturi suplimentare în materie de eficiență energetică și investiții suplimentare pentru a transforma câștigurile în materie de eficiență energetică în câștiguri structurale²³.

Uniunea energetică a recunoscut rolul proeminent al **eficienței energetice**, consacrand în legislație principiul „eficiența energetică înainte de toate”²⁴. Cu toate acestea, **majoritatea PNEC-urilor finale nu au prezentat decât puține detalii privind aplicarea acestui principiu**, în ciuda faptului că eficiența energetică joacă un rol esențial în îndeplinirea tuturor obiectivelor, în special în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Planurile finale includ mai multe detalii despre electrificare, în conformitate cu principiul „eficiența energetică pe primul loc”. Beneficiile conexe și posibilele compromisuri între măsurile de eficiență energetică și adaptarea la schimbările climatice rămân nerecunoscute și nu sunt exploatate²⁵. Statele membre trebuie aibă în vedere luarea unor măsuri de eficiență energetică rentabile și solide din punct de vedere tehnic, economic și ecologic, fie ca parte a

²¹ Față de previziunile din scenariul de referință din 2007 pentru 2007.

²² Ambiția agregată a proiectelor de planuri a variat între 26,3 % și 30,2 % pentru consumul de energie primară și între 26,5 % și 30,7 % pentru consumul final de energie.

²³ Datele recente puse la dispoziție de BNEF (*Bloomberg New Energy Finance*) arată că nivelurile consumului de putere în mai multe state membre revin deja la normal.

²⁴ Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

²⁵ Beneficiile conexe includ îmbunătățirea izolațiilor care să protejeze împotriva valurilor de căldură (dacă este cuplată cu o ventilație adecvată), însă măsurile de eficiență energetică executate în mod necorespunzător care nu țin seama de vulnerabilitatea la amenințările climatice (cum ar fi inundațiile, grindina, vânturile puternice) riscă să fie deteriorate sau distruse.

unor decizii politice și investiționale, fie ca alternative la acestea, precum și înainte de a lua alte decizii investiționale în sfera infrastructurii energetice.

Comisia pregătește în prezent o serie de orientări specifice pentru implementarea principiului „eficiența energetică pe primul loc” în ceea ce privește deciziile în materie de planificare a politicilor și deciziile investiționale pan-economice. Comisia lucrează deja la implementarea acestui principiu în toate propunerile sale relevante în materie de politică energetică, cum ar fi Strategia UE privind integrarea sistemului energetic și viitoarea revizuire a TEN-E.

Având în vedere că sunt necesare acțiuni suplimentare în special în mediul construit, este binevenit faptul că **PNEC-urile includ o varietate de măsuri de eficiență energetică în sectorul construcțiilor**. În general, în toate PNEC-urile (și în strategiile naționale de renovare pe termen lung prezentate până în prezent) există o acoperire largă a măsurilor de sprijin pentru renovarea clădirilor. Unele abordări interesante cresc nivelul de exigență a măsurilor „prescriptive”, cum ar fi obiectivele obligatorii de renovare a clădirilor (de exemplu, locuințe închiriate care trebuie să îndeplinească o clasă minimă de performanță, norme mai stricte privind achizițiile publice pentru clădiri și limitări legale ale utilizării combustibililor fosili pentru încălzire, inclusiv interdicții). Mai multe state membre dau exemple bune de urmat, de exemplu: Bulgaria și-a stabilit un obiectiv ambițios de renovare a peste 5 % din clădirile publice pe an; Letonia intenționează să renoveze 2 000 de blocuri și 3 000 de clădiri unifamiliale până în 2030; România a instituit sisteme de finanțare specifice printr-un fond de investiții în eficiență energetică finanțat din fonduri private, naționale și UE; Ciprul a cofinanțat, de asemenea, programe până în 2020 pentru a finanța renovarea a 2 100 de clădiri rezidențiale și 164 de IMM-uri.

Având în vedere că obiectivele, țintele și contribuțiile planurilor par insuficiente pentru realizarea la nivel colectiv a obiectivului UE în materie de eficiență energetică pentru 2030, în conformitate cu articolul 31 din Regulamentul privind guvernanta, Comisia propune o serie de măsuri și își exercită competențele la nivelul Uniunii pentru a asigura realizarea obiectivelor Uniunii în materie de eficiență energetică²⁶. În acest scop, Comisia intenționează **să analizeze și, eventual, să revizuiască Directiva privind eficiența energetică**²⁷ și, dacă este necesar, dispoziții specifice ale Directivei privind performanța energetică a clădirilor. Ea va promova, de asemenea, inițiativele relevante legate de Pactul verde, în special „valul de renovări” și Strategia pentru integrarea sectorului energetic, care vor fi esențiale pentru promovarea în continuare a eficienței energetice în scopul reducerii decalajului. Acestea ar urma să vină în completarea altor acțiuni care vizează achizițiile publice, auditurile energetice, încălzirea și răcirea, recuperarea căldurii reziduale (inclusiv a celei provenite de la complexele industriale și de la centrele de date²⁸), serviciile energetice, capacitățile administrative și competențele.

²⁶ Articolul 31 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

²⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12552-Review-of-Directive-2012-27-EU-on-energy-efficiency>.

²⁸ Ar trebui recunoscută pe deplin importanța factorului de energie primară în facilitarea luării unei decizii favorabile eficienței energetice în ceea ce privește alegerea între diferiți purtători de energie.

Integrarea economiei circulare (și anume eficiența materialelor) poate să aducă beneficii suplimentare pentru atingerea obiectivelor climatice și de mediu.

În plus, Comisia are în pregătire și planul de lucru privind proiectarea ecologică și etichetarea energetică, care vizează identificarea priorităților pentru următorii ani în ceea ce privește eventualele regulamente noi sau revizuite în materie de proiectare ecologică și etichetare energetică, continuând totodată colaborarea cu statele membre pentru a facilita implementarea completă și eficace și conformitatea.

Este important să se sublinieze că evaluarea impactului care însoțește Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030 arată că ambiția sporită de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030 ar necesita, de asemenea, obiective mai ambițioase în ceea ce privește eficiența energetică, indiferent de scenariul ales. Consumul final de energie și consumul de energie primară ar trebui să scadă la aproximativ 39-41 % și, respectiv, la 36-37 %, pentru a obține reduceri de cel puțin 55 % ale emisiilor de gaze cu efect de seră. Prin urmare, provocarea de a crește eforturile în materie de eficiență energetică depășește decalajul în ceea ce privește nivelul de ambiție al PNEC-urilor finale, iar măsurile suplimentare trebuie să corespundă obiectivelor urmărite de Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030.

Planurile naționale și eficiența energetică: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

Eficiența energetică și, în special, renovarea clădirilor și construirea de locuințe la prețuri accesibile reprezintă priorități de acțiune și de investiții care pot să sprijine redresarea prin crearea de locuri de muncă la nivel local.

Statele membre ar trebui să exploreze potențialul de accelerare a renovării clădirilor, prin acordarea de stimulente de redresare celor care au cea mai mare nevoie de ele: economiilor locale și IMM-urilor (care reprezintă 90 % din sectorul construcțiilor). Reducerea facturilor la energie, reducerea sărăciei energetice și, pe termen lung, îmbunătățirea sănătății publice și asigurarea unui trai confortabil pot crește reziliența societății în fața unei eventuale crize viitoare. Se preconizează că, la nivel mondial, numărul locurilor de muncă din sectorul eficienței energetice va ajunge la aproximativ 21 de milioane până în 2050²⁹. În special, investițiile în locuințe sociale și în locuințe cu prețuri accesibile reprezintă o măsură economică anticiclică avantajoasă, care generează rentabilitate economică în ceea ce privește ocuparea forței de muncă în condiții economice nefavorabile.

Statele membre trebuie să elaboreze și să prezinte strategii naționale de renovare pe termen lung, defalcate pe acțiuni la nivel local și regional³⁰. La sfârșitul lunii august 2020, numai 12 state

²⁹Global Renewables Outlook (Perspective globale privind energia din surse regenerabile): Transformarea energiei 2050

³⁰Articolul 11 din Regulamentul privind guvernanța, care vizează dialogul pe mai multe niveluri, urmărind îmbunătățirea realismului și a susținerii la nivelurile de guvernare care implementează strategiile și planurile.

membre³¹ își depuseseră strategiile pe termen lung³². Comisia invită statele membre care încă nu și-au depus strategiile să facă acest lucru în regim de urgență.

Elementele din planurile naționale și din numărul limitat de strategii prezentate până în prezent reprezintă o bază solidă pentru viziunea politică care urmează să fie stabilită în inițiativa „Valul de renovări ale clădirilor”, care va oferi un impuls politic pentru abordarea provocărilor transversale din sectorul construcțiilor. Inițiativa se va baza pe trei piloni fundamentali: un cadru de reglementare solid, o finanțare adecvată și un cadru de guvernare solid, bazat pe planificarea pe termen lung și pe implicarea părților interesate. Ea va propune instrumente legislative și nelegislative și instrumente de facilitare, inclusiv un important element de finanțare, pentru a asigura luarea de măsuri la nivelul UE, la nivel național și local sau la nivel regional.

2.1.3. Emisiile de gaze cu efect de seră

Planurile naționale furnizează informații esențiale cu privire la modul în care statele membre își propun atingerea obiectivelor naționale de reducere a emisiilor stabilite în Regulamentul privind partajarea eforturilor (*Effort Sharing Regulation* - ESR)³³. În prezent, aceste obiective variază de la 0 la -40 % în 2030, în comparație cu 2005, pentru a obține reduceri minime la nivelul UE de 30 % față de 2005³⁴ în sectoarele neacoperite de schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS)³⁵. În comparație cu actualele lor obiective ESR, Luxemburgul, Slovacia, Slovenia și Suedia au stabilit obiective naționale mai ambițioase în sectoarele care nu fac obiectul EU ETS. De asemenea, multe alte state membre consideră că implementarea politicilor și a măsurilor pe care le-au prevăzut în planurile naționale reduce emisiile la un nivel mai ridicat decât cel al obiectivelor lor obligatorii ESR³⁶.

O agregare a efectelor preconizate asupra emisiilor ale măsurilor naționale, prevăzute în prezent în planurile naționale arată că, până în 2030, UE ar urma să-și reducă emisiile cu 32 % în sectoarele care nu fac obiectul ETS [cu excepția sectorului utilizării terenurilor, al schimbării utilizării terenurilor și al silviculturii (LULUCF)]. Este vorba despre un progres de aproximativ 4 puncte procentuale în comparație cu proiectele de planuri naționale și de un prim pas salutar în direcția atingerii unor niveluri mai mari de ambiție, prezentate în

³¹ (NL, DK, FI, SE, AT, CY, FR, ES, CZ, LU, DE, EE). În Belgia, regiunile Bruxelles și Flandra.

³² Directiva privind performanța energetică a clădirilor (EPBD) prevede obligația statelor membre de a notifica Comisiei, până la 10 martie 2020, strategiile naționale de renovare pe termen lung (LTRS).

³³ Regulamentul (UE) 2018/842.

³⁴ Se manifestă o flexibilitate semnificativă în ceea ce privește modul de realizare a obiectivelor naționale ESR, de exemplu, transferurile între statele membre, utilizarea limitată a certificatelor EU ETS pentru unele state membre sau utilizarea unei anumite cantități de absorbții suplimentare de emisii în sectorul utilizării terenurilor și în cel al silviculturii.

³⁵ Sectoarele care nu intră sub incidența ETS includ sectoare legate de partajarea eforturilor, cum ar fi transportul terestru, încălzirea clădirilor, agricultura, deșeurile și instalațiile industriale de mici dimensiuni, precum și sectorul utilizării terenurilor, al schimbării utilizării terenurilor și cel al silviculturii.

³⁶ Croația, Estonia, Franța, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Portugalia și Spania. În plus, deși nu furnizează prognoze de emisii care să le reflecte planurile, Danemarca și Țările de Jos și-au stabilit în legislație obiective naționale totale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, fapt care presupune necesitatea de a-și atinge, dacă nu chiar a-și depăși, la nivel național, obiectivele care nu fac obiectul ETS.

Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030³⁷.

Evaluarea PNEC-urilor arată că, în ceea ce privește reducerea la nivelul întregii economii a emisiilor de gaze cu efect de seră, inclusiv a celor care fac obiectul EU ETS, emisiile sunt reduse în cadrul măsurilor existente și planificate cu 41 % sub nivelurile din 1990, depășind obiectivul UE de reducere cu 40 % a emisiilor³⁸. Aceasta reprezintă o îmbunătățire de aproximativ 1,5 puncte procentuale în comparație cu proiectul de PNEC-uri al UE.

Pentru a realiza aceste reduceri ale emisiilor, PNEC-urile stabilesc o combinație de măsuri sectoriale și trans-sectoriale. Mai multe state membre intenționează **să recurgă mai mult la stabilirea prețului carbonului**. De exemplu, Germania a adoptat o lege națională privind comercializarea emisiilor, pe care o introduce treptat. Aceasta acoperă emisiile de CO₂ provenite de la combustibilii fosili care nu sunt încă incluse în EU ETS, în special cele din sectoarele transporturilor și construcțiilor. Luxemburgul intenționează să introducă o taxă minimă cu creștere treptată, aplicată emisiilor de carbon provenite de la toți combustibilii fosili, care va fi adaptată în mod constant la obiectivele Acordului de la Paris. Irlanda are în vedere o traiectorie puternică de impozitare a carbonului și o creștere a taxei pe carbon cu 30 % în 2020, toate veniturile fiind dedicate sprijinirii acțiunilor climatice și protejării persoanelor celor mai vulnerabile din țară. Alte state membre, cum ar fi Belgia, studiază elaborarea unui mecanism de stabilire a prețului carbonului pentru clădiri și transporturi.

În plus, toate statele membre pot utiliza creditele din sectorul LULUCF pentru a contribui la atingerea obiectivelor în materie de ESR. LULUCF este singurul sector absorbant net de carbon, care poate sechestra carbonul din atmosferă și îl poate stoca în sol, în biomasă și în produse forestiere recoltate. Statele membre pot genera credite LULUCF în cazul în care raportează o absorbție de carbon mai mare decât cea care ar fi avut loc dacă ar fi continuat practicile de gestionare anterioare. Dacă, dimpotrivă, absorbția de carbon este mai mică decât scenariul contrafactual de statu quo, emisiile corespunzătoare sunt considerate debite, iar acest sector generează emisii nete care ar trebui compensate prin utilizarea alocărilor din sectoarele vizate de partajarea eforturilor³⁹. Majoritatea statelor membre intenționează să se asigure că absorbantul lor de carbon va fi suficient de mare pentru a evita generarea de debite, dar foarte puține dintre ele indică în planurile lor naționale măsura în care intenționează să genereze și să utilizeze creditele LULUCF pentru conformitatea cu ESR. Mai multe state membre indică faptul că absorbanții lor de carbon sunt în scădere din cauza îmbătrânirii pădurilor, a recoltării și a creșterii perturbărilor naturale. Agregarea informațiilor referitoare la proiecții incluse în PNEC arată că, până în 2030, s-ar putea pierde aproximativ o treime din absorbanții de carbon care existau în 2005 în UE. Sectorul LULUCF poate deveni chiar emițător net după 2030.

Statele membre au avut obligația de a-și enumera obiectivele de **adaptare la schimbările climatice** în planurile naționale, în funcție de disponibilitate și de adaptabilitatea la realizarea

³⁷ COM(2020) 562.

³⁸ Aceasta se încadrează în domeniul de aplicare al actualului obiectiv pentru 2030, inclusiv aviația internațională și excluzând navigația internațională și absorbantul LULUCF.

³⁹ Regulamentul (UE) 2018/841.

obiectivelor uniunii energetice. Deși strategiile naționale de adaptare sunt disponibile în toate statele membre, iar schimbările climatice afectează întreaga UE, aproximativ un sfert dintre statele membre nu au enumerat astfel de obiective, iar unele se limitează la descrierea cadrului de elaborare a politicilor de adaptare, fără a menționa și obiectivele⁴⁰.

Planurile naționale și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

Politicile naționale sectoriale planificate se concentrează adesea pe un set amplu de măsuri care abordează **transporturile**. Din punctul de vedere al emisiilor, acesta este cel mai mare sector care nu face obiectul ETS. Întrucât este și un sector important din punct de vedere economic, măsurile planificate sunt relevante pentru reducerea emisiilor și pentru redresare și ar trebui să se sprijine reciproc. Măsurile prevăzute în PNEC ajută, de exemplu, la stimularea cererii de vehicule cu emisii zero și cu emisii scăzute, care reduc emisiile de CO₂ și emisiile poluante în conformitate cu standardele ambițioase ale UE și asigură o cale clară către mobilitatea cu zero emisii, în conformitate cu prioritățile de reînnoire a parcului auto ca parte a redresării economice în general și a planificării rezilienței. Acest lucru va fi sprijinit de o implementare sporită a infrastructurii de reîncărcare și de realimentare destinată vehiculelor cu emisii zero și cu emisii scăzute, precum și prin investiții pentru tranziția verde în cadrul lanțului valoric din sectorul transporturilor (de exemplu baterii, pile cu hidrogen). Sunt 20 de planuri naționale care au inclus măsuri detaliate pentru creșterea gradului de utilizare a bicicletelor. De asemenea, investițiile în transportul public și promovarea utilizării acestuia, așa cum a fost adesea planificat, vor contribui la redresare. Viitoarea strategie pentru o mobilitate durabilă și inteligentă va prezenta un set cuprinzător de măsuri pentru decarbonizarea sectorului transporturilor.

Numeroase măsuri de reducere a emisiilor **agricole** sau de sporire a absorbanților **LULUCF** permit crearea de sinergii și de oportunități semnificative pentru redresare și reziliență. Principalul obiectiv al măsurilor din planurile naționale este de a reduce emisiile prin optimizarea utilizării îngrășămintelor (acordând sprijin agriculturii ecologice și agriculturii de precizie) și prin abordarea emisiilor din sectorul creșterii animalelor (gestionarea pășunatului, creșterea/hrănirea animalelor și gestionarea lor). Măsurile privind digestia anaerobă reduc emisiile, recuperează nutrienții și diversifică veniturile fermelor cu ajutorul producției de energie. Sunt menționate, de asemenea, soluții bazate pe natură și pe protecția zonelor naturale. Unele state membre au în plan măsuri de sporire a absorbanților LULUCF, de exemplu prin acordarea de subvenții pentru transformarea solurilor organice din terenuri arabile în arii naturale protejate sau prin împădurirea terenurilor agricole⁴¹. Statele membre menționează politica agricolă comună (PAC) și programele sale de dezvoltare rurală ca fiind principalul instrument de sprijinire a măsurilor de reducere a emisiilor agricole și de îmbunătățire a gestionării durabile a pădurilor, precum și a împăduririi și a rezilienței pădurilor. PNEC-urile vor fi un punct de plecare important pentru pregătirea planurilor

⁴⁰ Croația, Irlanda, Italia, Slovenia și Spania au dat exemple bune de integrare coerentă a aspectelor legate de adaptarea la schimbările climatice în diferite dimensiuni ale planurilor naționale și/sau au furnizat detalii privind măsurile de adaptare.

⁴¹ Belgia are în vedere transferarea producției alimentare către mare.

strategice naționale, în special pentru a descrie modul de realizare a obiectivelor climatice ale PAC. Măsurile descrise în planurile naționale sunt relevante și în contextul strategiei privind biodiversitatea, al strategiei „De la fermă la consumator” și al viitoarei strategii privind silvicultura.

Un alt sector cu oportunități semnificative pentru redresare și reziliență este **industria**. Cadrele de reglementare și de politică de la nivelul UE (de exemplu EU ETS, Fondul pentru inovare, noua politică industrială și planul de acțiune privind economia circulară) și de la nivel național pot contribui la accelerarea și sprijinirea modernizării și a transformării profunde a ecosistemului industriei mari consumatoare de energie către neutralitatea climatică, inclusiv prin utilizarea hidrogenului și a captării și stocării dioxidului de carbon. Alte domenii importante de activitate sunt crearea de piețe-pilot pentru produse circulare și neutre din punct de vedere climatic, precum și elaborarea unor soluții neutre din punct de vedere climatic și finanțarea adoptării acestora. În acest context, va fi important să se asigure că subvențiile (naționale) nu denaturează în mod nejustificat concurența și schimburile comerciale între statele membre.

Măsurile de promovare a economiei circulare care prezintă potențial de creștere economică și de creare de locuri de muncă vor contribui, de asemenea, la reducerea și mai mult a emisiilor **reziduale**. Viitoarea strategie a UE privind metanul va sprijini, de asemenea, acest lucru.

Instrumentele UE de finanțare a energiei din surse regenerabile, a eficienței energetice și a reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră

Costurile pentru majoritatea surselor regenerabile de energie și tehnologiile curate necesare pentru decarbonizarea industriilor mari consumatoare de energie depind în mare măsură de costul capitalului. UE poate juca un rol important în catalizarea dezvoltării mecanismelor de finanțare privată, atât prin atragerea de capital, cât și prin mijloace eficiente de reducere a costului proiectelor. Aceste mecanisme ar trebui să țină seama și de necesitățile de scară redusă și specifice anumitor tehnologii, astfel încât să crească participarea și acceptarea la nivel local a tranziției energetice. Acest lucru va fi esențial pentru utilizarea surselor regenerabile de energie în următorul deceniu, la toate nivelurile. În acest sens, implicarea promptă a autorităților locale în consultările publice continue și în planificarea transparentă este de o importanță capitală. O stimulare similară a proiectului „Valul de renovări ale clădirilor” va necesita un volum imens de capital privat.

Există o serie de instrumente care pot contribui la realizarea de proiecte privind energia din surse regenerabile, eficiența energetică și reducerea emisiilor, care, în anumite cazuri, pot fi completate de mecanisme de finanțare privată. Printre instrumentele UE disponibile se numără Mecanismul pentru interconectarea Europei, fondurile politicii de coeziune (inclusiv finanțarea suplimentară prin intermediul REACT-EU), Mecanismul pentru o tranziție justă, InvestEU, Mecanismul de redresare și reziliență, Fondul pentru inovare, Fondul pentru modernizare, Fondul pentru dezvoltare rurală, mecanismul Orizont Europa, ELENA, Instrumentul de sprijin tehnic (IST) și măsurile de consolidare a capacităților și de preluare de

către piață din cadrul programului LIFE, Mecanismul UE de finanțare în domeniul energiei din surse regenerabile și Banca Europeană de Investiții.

2.2. Promovarea investițiilor și a tranziției juste

2.2.1. Investiții

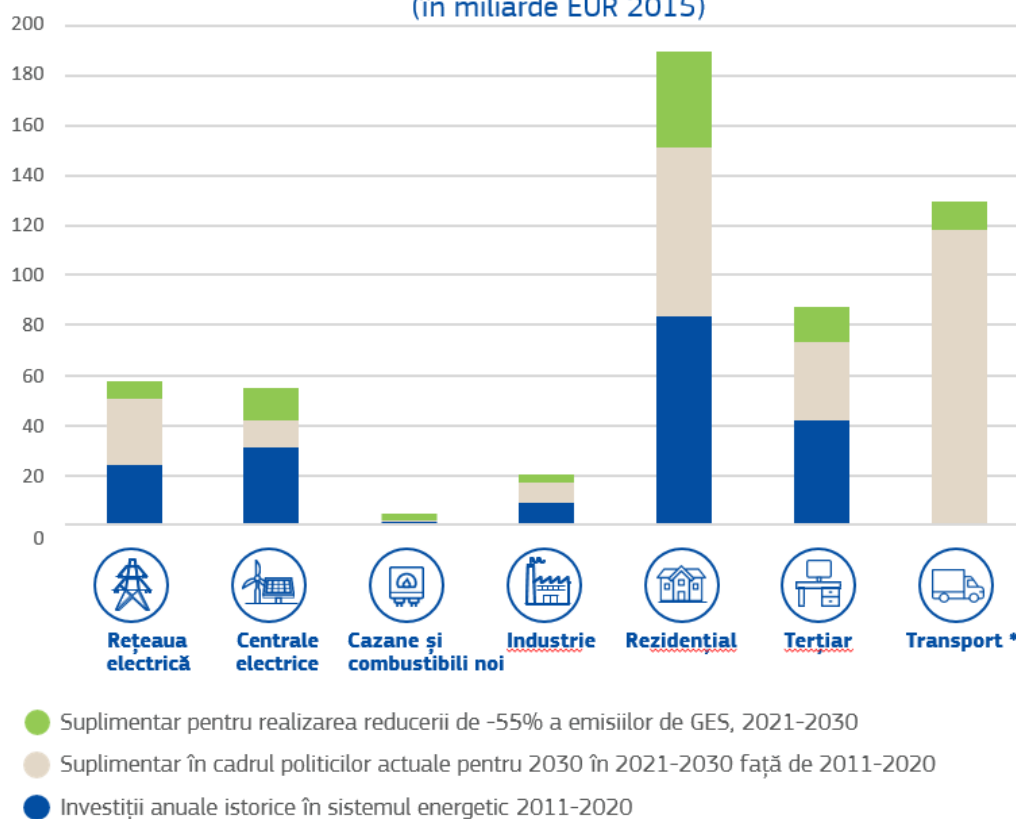
În planurile naționale, statele membre au prezentat o imagine generală îmbunătățită asupra investițiilor preconizate necesare pentru atingerea diferitelor obiective, ținte și contribuții. Cu toate acestea, unele dintre planuri nu sunt detaliate și nu permit compararea sau suplimentarea necesarului investițional total pentru obiectivele energetice și climatice.

Pe baza calculului Comisiei, pentru a atinge obiectivele actuale ale UE privind clima și energia în perspectiva 2030, investițiile anuale legate de producția și consumul de energie vor trebui să crească, în medie, în perioada 2021-2030, cu puțin peste 1 punct procentual din PIB față de deceniul precedent, corespunzând unei creșteri de aproximativ 260 miliarde EUR pe an. Pentru o creștere a obiectivului de reducere cu 55 % a emisiilor de gaze cu efect de seră, această cifră ar urma să se ridice la aproximativ 350 miliarde EUR.

Media anuală a investițiilor în 2011-2020 și investiții suplimentare 2021-30

În cadrul politicilor actuale și în vederea realizării reducerii de -55% a emisiilor de GES

(în miliarde EUR 2015)

* Numai investiții suplimentare

Majoritatea statelor membre au raportat nevoi investiționale legate de energie în sectorul construcțiilor, în cel industrial și în cel al transporturilor. Puține state membre au raportat

necesități investiționale preconizate în sectorul agricol, care ocupă locul trei ca sursă de emisii în sectoarele care nu fac obiectul ETS. În timp ce, pentru unele state membre, fondurile UE vor constitui o parte semnificativă a investițiilor planificate, îndeplinirea obiectivelor prevăzute în planuri nu poate fi condiționată de obținerea unor alocări suplimentare de la bugetul UE.

Implementarea completă a planurilor naționale în următorii ani va necesita mobilizarea unor cantități importante de noi investiții publice și private. Răspunsul la COVID-19 creează ocazia demarării unor investiții și reforme ecologice necesare, prin intermediul strategiilor naționale și UE de redresare și de reziliență, în special având în vedere că acestea prezintă un potențial important de creare de locuri de muncă în domenii precum eficiența energetică și utilizarea resurselor și energia din surse regenerabile. În urma unor scăderi fără precedent ale cererii, înregistrate în timpul crizei provocate de COVID-19⁴², creșterea gradului de incertitudine cu privire la viitorul cererii în sectorul petrolului ca urmare a schimbării modelelor de lucru, de producție și de consum evidențiază riscurile investițiilor în active depreciate. În această privință, instrumentele financiare durabile, cum ar fi noua taxonomie UE, vor contribui la identificarea activităților economice sustenabile și vor orienta fluxurile de capital către investiții verzi^{43 44}.

În domeniul energiei și al climei, printre **domeniile prioritare pentru reforme și investiții** se numără:

- renovarea parcului imobiliar și accesul la locuințe la prețuri accesibile;
- decarbonizarea industriei și energia din surse regenerabile;
- mobilitatea durabilă;
- integrarea sistemului energetic, inclusiv a infrastructurii, bateriile și hidrogenul regenerabil.

Pentru a acorda întâietate acestor domenii esențiale pentru tranziția către o energie curată, sunt disponibile diverse forme de sprijin, sub formă de granturi și instrumente financiare (împrumuturi, garanții, capital propriu) în cadrul financiar multianual (CFM), în pachetul de măsuri de redresare și reziliență, inclusiv în Mecanismul de redresare și reziliență, și din fonduri aferente unor instrumente legislative specifice, cum ar fi schema UE de comercializare a certificatelor de emisii.

Prioritatea acordată investițiilor energetice și climatice este reflectată în propunerea Comisiei privind bugetul pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027. Aceasta stabilește că o parte

⁴² În Trimestrul 1/2020 s-a înregistrat, de asemenea, o scădere a producției de energie pe bază de cărbune și gaz (38 TWh și 3 TWh), cea mai mare pondere a surselor regenerabile de energie din mixul energetic al UE înregistrată vreodată (40 %, după o creștere cu 38 TWh) și o reducere cu 10 miliarde EUR a importurilor de gaze naturale.

⁴³ Elaborarea taxonomiei UE pentru activități economice durabile din punctul de vedere al mediului este una dintre acțiunile-cheie ale Planului de acțiune din 2018 pentru finanțarea creșterii durabile. Setul de instrumente pentru finanțarea durabilă va fi extins în continuare prin intermediul viitoarei Strategii reînnoite privind finanțarea durabilă, cu scopul de a reorienta comportamentul actorilor financiari, al întreprinderilor și al factorilor de decizie către activități economice durabile din punctul de vedere al mediului. Acest lucru ar trebui să împiedice continuarea investițiilor în active depreciate potențial costisitoare, care ar putea bloca anumite salturi tehnologice, precum și inovarea necesară pentru atingerea neutralității climatice.

⁴⁴ *World Energy Investments 2020* – Analiza IEA <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2020>.

a Fondului de coeziune și a Fondului european de dezvoltare regională se alocă obligatoriu investițiilor pentru o Europă mai verde și cu mai puține emisii de carbon. PNEC-urile finale marchează o etapă importantă a îndeplinirii **condițiilor favorizante**, și anume a condițiilor care trebuie îndeplinite de către statele membre pentru a primi această finanțare.

Planurile naționale propun reforme și aduc în discuție nevoi de investiții în aceste domenii prioritare. Pe baza planurilor naționale, se estimează că, numai în cazul **renovărilor de clădiri**, statele membre au identificat necesitatea de a investi colectiv în jur de 130 de miliarde EUR pe an. În ceea ce privește locuințele sociale, se estimează că este nevoie de 57 de miliarde EUR pe an⁴⁵.

Având în vedere obiectivele pentru 2030 și **integrarea preconizată a sistemului energetic**, nevoile de investiții în infrastructura energetică (rețele de transport și distribuție, încălzire și răcire, transport și stocarea energiei) sunt estimate la 59 de miliarde EUR pe an⁴⁶.

Până în 2030, necesarul total de investiții în electrolyzoare pentru producția de **hidrogen** este estimat la o valoare cuprinsă între 24 și 42 de miliarde EUR, la care se adaugă 220-340 miliarde EUR pentru extinderea și conectarea directă a unei capacități de 80-120 GW de producție de energie solară și eoliană. Sunt necesare aproximativ 65 de miliarde EUR pentru transportul, distribuția și stocarea hidrogenului⁴⁷.

2.2.2. Tranziția justă

Planurile naționale abordează, de asemenea, implicațiile sociale și teritoriale pe care le poate presupune tranziția către o energie curată. Transformarea industriilor extractive (cărbune superior, lignit, turbă sau șisturi bituminoase) și a industriilor cu emisii mari de dioxid de carbon (producția de ciment, oțel, aluminiu, îngrășăminte sau hârtie) va reprezenta o provocare semnificativă pentru teritoriile care se bazează foarte mult pe astfel de activități și va necesita restructurarea și/sau diversificarea economiei, menținerea coeziunii sociale și (re)formarea lucrătorilor și a tinerilor afectați pentru a-i pregăti pentru viitoarele locuri de muncă. Multe PNEC-uri includ această tranziție în sectorul cărbunelui, precum și impactul social și economic aferent. Planurile naționale indică faptul că tranziția s-a accelerat și mai mult ca urmare a schimbărilor globale ale prețurilor combustibililor fosili și a costurilor în scădere ale energiei din surse regenerabile. **Europa elimină treptat cărbunele mai devreme decât se prevăzuse inițial**, fapt care contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a poluării aerului (aceasta din urmă fiind adesea principalul factor determinant la nivel local pentru o astfel de acțiune, pe baza preocupărilor legate de sănătate și bunăstare). Acest lucru necesită măsuri adecvate care să sprijine regiunile și să garanteze că nimeni nu rămâne în urmă.

⁴⁵ Raportul din 2018 al Grupului operativ la nivel înalt privind investițiile în infrastructura socială în Europa. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp074_en.pdf.

⁴⁶ Analiză aprofundată în sprijinul comunicării COM(2018) 773 a Comisiei.

⁴⁷ O strategie pentru hidrogen: pentru o Europă neutră climatic, COM(2020)301.

Un număr total de 21 de state membre fie au renunțat deja complet la cărbune (Estonia, Letonia, Lituania, Belgia, Malta, Luxemburg, Cipru)⁴⁸, fie s-au angajat să elimine treptat cărbunele (inclusiv lignitul și turba), indicând date precise în planurile lor naționale (a se vedea graficul de mai sus). Două state membre (Slovenia, Cehia) analizează în continuare aspectul eliminării treptate a cărbunelui, în timp ce patru state membre (Polonia, România, Bulgaria, Croația) nu au planificat încă această eliminare treptată. În acest context, se estimează că utilizarea cărbunelui va scădea cu 70 % până în 2030, în comparație cu 2015, iar energia electrică din surse regenerabile va reprezenta 60 % din energia electrică produsă în UE.

Marii majorități a statelor membre încă îi rămâne să elaboreze strategii și obiective mai clare, printr-o abordare transversală care să identifice și să măsoare consecințele sociale, legate de ocuparea forței de muncă și de competențe, precum și alte efecte distributive ale tranziției energetice și să acorde o atenție corespunzătoare modului de abordare a acestor provocări.

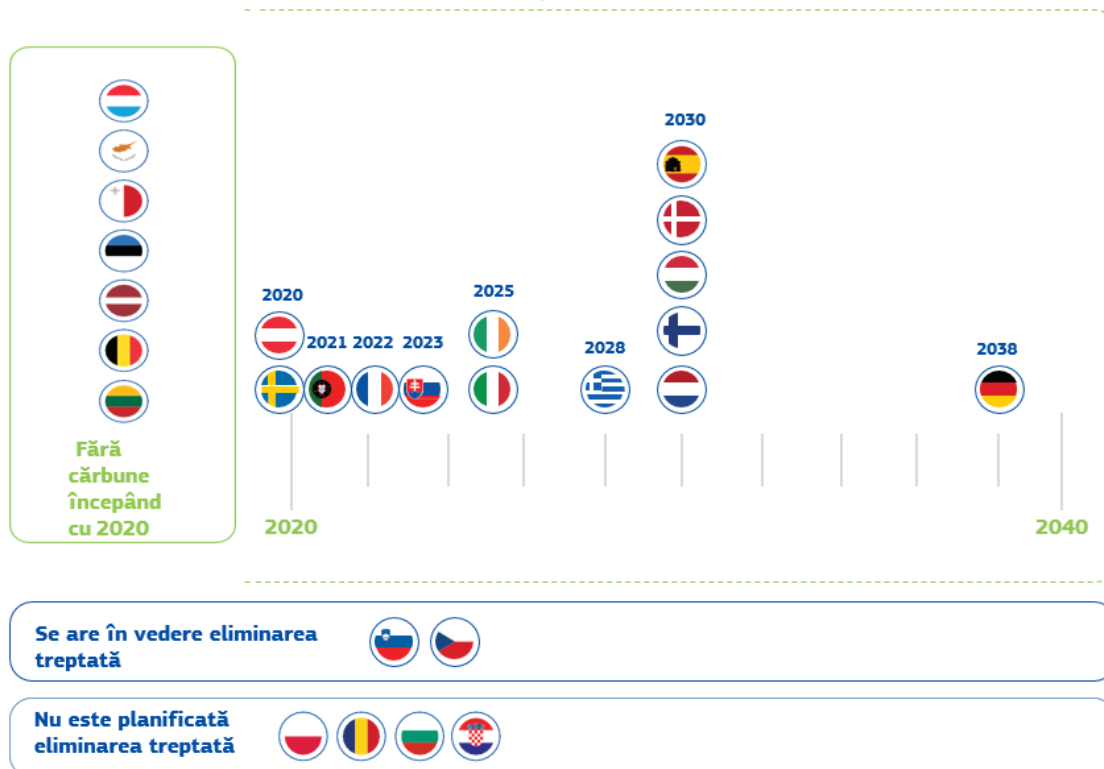
Mecanismul de tranziție justă și Fondul pentru o tranziție justă în esență sa sunt concepute în mod special pentru a aborda impactul social și economic al tranziției, concentrându-se asupra regiunilor, industriilor și lucrătorilor care se vor confrunta cu cele mai mari provocări.

Propunerea legislativă a UE pentru un Regulament privind Fondul pentru o tranziție justă prevede ca planurile pentru tranziția justă (planurile teritoriale pentru o tranziție justă) să fie coerente cu obiectivele și nevoile de investiții identificate în planurile naționale. Aprobarea de către Comisie a planurilor teritoriale pentru o tranziție justă va debloca o finanțare dedicată nu numai de la Fondul pentru o tranziție justă, ci și de la schema pentru o tranziție justă din cadrul InvestEU și al mecanismului BEI de împrumut pentru sectorul public (ceilalți doi piloni ai mecanismului de tranziție justă).

⁴⁸ Începând cu 2020, Inițiativa privind regiunile carbonifere în tranziție abordează, de asemenea, turba (FI, IE) și regiunile cu șisturi bituminoase (EE). EE se bazează încă pe șisturi bituminoase.

Detalii actualizate privind tranziția energetică în UE

Angajamentele de eliminare treptată a cărbunului planurilor naționale în domeniul climei și al energiei (PNEC)

În ansamblu, planurile naționale nu au furnizat o ierarhizare clară a nevoilor de finanțare în ceea ce privește tranziția justă, nici nevoile de investiții pentru recalificare și perfecționare și pentru sprijinirea ajustărilor pieței muncii. Pentru a promova o tranziție justă și echitabilă, este necesară o descriere a modului în care diferitele surse de finanțare se vor completa reciproc.

Referindu-se, de asemenea, la tranziția justă, multe dintre planurile naționale privind energia din surse regenerabile abordează sărăcia energetică. Aceasta reprezintă o provocare majoră, deoarece, în 2018, aproape 40 de milioane de europeni nu își puteau permite să își încălzească locuința în mod adecvat. Majoritatea statelor membre au prezentat o perspectivă detaliată a sărăciei energetice. Multe dintre ele au raportat, de asemenea, indicatori detaliați pentru analizarea impactului acestora în teritoriile lor. Mai multe state membre utilizează indicatorii principali elaborați de Observatorul european al sărăciei energetice. Planurile naționale abordează și accesibilitatea financiară, în special în contextul tranziției energetice și climatice. Acest lucru este valabil, de exemplu, în Austria, Belgia, Franța, Țările de Jos sau Danemarca.

Pe baza informațiilor din planurile naționale, majoritatea statelor membre sunt abia în stadiul de pregătire a adoptării unei abordări mai sistematice pentru tratarea problemei sărăciei energetice, în ciuda accentului clar stabilit în pachetul privind energia curată.

Pentru a ajuta statele membre să ia măsuri mai hotărâte și mai specifice împotriva sărăciei energetice, Comisia va adopta în această toamnă orientări privind definirea sărăciei energetice

și privind indicatorii acesteia. Acest lucru va facilita schimbul de bune practici și se va baza pe activitatea Observatorului european al sărăciei energetice.

Planurile naționale și tranziția justă/echitabilă: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

Pe baza evaluării la nivelul UE rezumate mai sus și în contextul Mecanismului pentru o tranziție justă, reiese că statele membre trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a dezvolta acțiuni specifice în direcția tranziției către o energie curată și echitabilă în regiunile cele mai afectate, inclusiv prin mobilizarea investițiilor private și a sinergiilor cu alte surse de finanțare și mecanisme de cooperare regională. În această privință, pilonul II (schema din cadrul InvestEU) și pilonul III (mecanismul BEI de împrumut pentru sectorul public) din cadrul Mecanismului pentru o tranziție justă vor oferi noi modalități de finanțare a tranziției, în special prin mobilizarea investițiilor publice și private. Statele membre sunt încurajate să își finalizeze planurile teritoriale și de tranziție justă, ca să devină eligibile pentru diferiții piloni ai Mecanismului pentru o tranziție justă.

Regiunile carbonifere în tranziție reprezintă o inițiativă a UE menită să contribuie la abordarea provocărilor și a oportunităților din aceste regiuni⁴⁹. Comisia sprijină implicarea la nivel local și regional în inițiative legate de „tranziția justă”, care reprezintă o forță motrice pentru regiunile carbonifere în tranziție. Comisia sprijină regiunile să dezvolte consorții transregionale, să identifice proiectele legate de tranziție și să coreleze proiectele cu oportunitățile de finanțare, inclusiv în cadrul programelor de finanțare ale UE^{50 51}.

Toate părțile interesate trebuie să continue cooperarea și să ofere sprijin regiunilor într-o manieră adaptată, inclusiv prin implementarea Mecanismului și a Fondului pentru o tranziție justă. Comisia va continua să colaboreze cu statele membre și cu teritoriile afectate pentru a asigura o tranziție justă, fără ca vreo regiune afectată și populația acesteia să fie lăsate în urmă. Platforma pentru o tranziție justă (a se adăuga trimiterea la site-ul internet), lansată în iunie 2020, va sprijini autoritățile și părțile interesate care lucrează în domeniul tranziției juste prin furnizarea de asistență tehnică special concepută, mai ales pentru a dezvolta și, ulterior, pentru a implementa planurile de tranziție atât pentru regiunile carbonifere, cât și pentru regiunile cu un nivel ridicat de emisii de dioxid de carbon.

⁴⁹ Toate regiunile de extracție a cărbunelui, a turbei și a șisturilor bituminoase (DE, PL, CZ, BG, RO, ES, EL, IE, HU, SK) sunt sprijinite prin fonduri UE (politica de coeziune, LIFE, H2020). Sprijinul se acordă și sub formă de asistență tehnică (Programul de sprijin pentru reforme structurale, sprijinul BEI-Comisie prin asistența Jaspers, programul START al ENER și contractul cu Banca Mondială).

⁵⁰ Inițiativa este un forum deschis pentru dialogul cu părțile interesate, cu autoritățile naționale, regionale și locale, cu societatea în ansamblu, cu industria, sindicatele, ONG-urile, mediul academic, experții în tranziția energetică și Comisia Europeană.

⁵¹ De exemplu, activitatea comună a Comisiei și a partenerilor polonezi din echipa responsabilă cu cărbunele din Polonia, creată în cadrul inițiativei, a dus la reprogramarea a 100 de milioane EUR din FEDR și din fondurile de coeziune pentru a sprijini proiectele locale din Silezia în domeniul tranziției juste. Acest lucru evidențiază necesitatea de a anticipa consecințele tranziției și de a adapta politicile și obiectivele în mod concertat. Majoritatea statelor membre care planifică în prezent eliminarea treptată a cărbunelui sau a altor combustibili fosili solizi (turbă, șisturi bituminoase) ar avea de câștigat de pe urma furnizării de informații mai precise cu privire la modul în care să-și continue tranziția până în 2030 și ulterior.

De asemenea, Comisia va continua să promoveze dialogul și cooperarea cu și între autoritățile locale prin intermediul **Convenției primarilor** (care acoperă deja 320 de milioane de cetățeni ai UE din peste 10 000 de localități), al inițiativei **Energie curată pentru insulele UE** (56 de insule din 25 de state membre)⁵² și al instituirii unui nou Pact climatic. Parteneriatele public-privat⁵³ pentru locuințe sociale pot completa măsurile din sectorul public pentru a combate sărăcia energetică la nivel local.

2.3 Securitatea energetică, piața internă a energiei, cercetarea și inovarea și competitivitatea

2.3.1. Securitatea energetică

Criza COVID-19 a demonstrat importanța unui sistem energetic rezilient, cu planuri adecvate în materie de continuitate a activității. Aceasta a testat reziliența infrastructurilor energetice critice și le-a evidențiat vulnerabilitatea la penuria de componente și tehnologii strategice, accentuând importanța menținerii lanțurilor de aprovizionare strategice. Criza a evidențiat, de asemenea, interconexiunile dintre diferite sectoare și necesitatea protecției împotriva atacurilor cibernetice, deoarece sistemul energetic este din ce în ce mai digitalizat și descentralizat⁵⁴. O serie de planuri naționale recunosc, de asemenea, eficiența energetică și sursele regenerabile de energie interne ca fiind factori-cheie care contribuie la securitatea lor energetică (Malta, Luxemburg, Franța, Lituania și Portugalia). Deși majoritatea statelor membre au semnalat, în strategia lor națională de adaptare sau la capitolul „decarbonizare”, că sectorul lor energetic este vulnerabil la schimbările climatice, numai cinci state membre au propus măsuri corespunzătoare în cadrul capitolului privind securitatea energetică.

În ceea ce privește securitatea energetică externă, UE rămâne dependentă de importuri pentru jumătate din consumul său de energie primară, dar și-a diversificat rutele de aprovizionare, în special în cazul gazelor naturale. Cooperarea regională este esențială în acest sens. În planurile lor naționale, șapte state membre (Bulgaria, Italia, Estonia, Germania, Polonia, Croația și Irlanda) iau în considerare sau planifică noi capacități GNL pentru a asigura securitatea aprovizionării sau pentru a crește concurența pe piețele gazelor.

Statele membre care utilizează energia nucleară ca parte a mixului lor energetic și-au prezentat planurile nucleare în planurile naționale. Comisia va continua să asigure aplicarea celor mai înalte standarde de securitate pentru tehnologiile nucleare, sprijinind procesele de reglementare și cooperarea dintre statele membre în cauză. Statele membre în cauză ar trebui să mențină capacități adecvate în toate componentele lanțului de aprovizionare în sectorul nuclear și să asigure securitatea aprovizionării cu combustibil pentru a crea instalații mai

⁵² Un număr de 26 de insule beneficiază de sprijin pentru dezvoltarea Agendei privind tranziția la energia curată (6 „proiecte-pilot” și 20 de „proiecte de pionierat”), iar alte 13 insule au semnat, în 2019, angajamentul insulelor către o decarbonizare completă; alte 16 insule beneficiază de sprijin în ceea ce privește anumite aspecte tehnice specifice pentru proiectele în curs de pregătire.

⁵³ Precum proiectul Papillon (municipalitate-ONG-industrie) din Belgia.

⁵⁴ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „Securitatea energetică: bune practici de abordare a riscurilor legate de pandemie” conține o listă cu riscuri și provocări pe termen scurt și lung, precum și 20 de bune practici pentru abordarea riscurilor din sectorul energetic asociate unei pandemii. https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-security/energy-supply-and-pandemic_en

sigure pentru populație și mediu și să se axeze pe consolidarea competențelor și a capacităților industriale strategice de dezafectare și de reprocesare a deșeurilor nucleare.

Planurile naționale și securitatea energetică: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

În ceea ce privește securitatea energetică, pandemia a evidențiat că este necesar să se acorde o atenție mai mare rezilienței lanțurilor de aprovizionare din domeniul tehnologiilor curate. **Dezvoltarea unor lanțuri strategice de aprovizionare cu capacități industriale în domeniul tehnologiilor curate⁵⁵ ar trebui să reprezinte o prioritate a planurilor de redresare și de reziliență⁵⁶.** Statele membre trebuie să identifice politicile și măsurile din planurile naționale cu potențial de îmbunătățire a nivelului de pregătire și de sporire a rezilienței în acest sens. Acest lucru necesită, de asemenea, cooperarea transfrontalieră și acțiuni la nivelul UE, inclusiv dincolo de frontierele acesteia, susținute de o diplomatie energetică fermă.

Statele membre trebuie să se asigure că dețin sisteme energetice capabile să răspundă provocărilor reprezentate atât de fenomenele extreme (furtuni, secete, inundații, valuri de căldură), cât și de presiunea proceselor cu evoluție lentă (de exemplu deficitul de apă, creșterea nivelului mării, dezghețarea permafrostului), nu numai în interiorul UE, ci și în afara granițelor sale în ceea ce privește importurile de energie. UE oferă finanțare (cererea de propuneri Orizont 2020 și viitoarea finanțare prin programul Orizont Europa) pentru reducerea dependenței de modulele de mărfuri prin dezvoltarea producției de energie solară fotovoltaică de generație următoare cu ajutorul tehnologiilor inovatoare pentru module care reunesc întregul lanț valoric.

Ca parte a noii Strategii UE privind o uniune a securității⁵⁷, care abordează atât infrastructura critică, cât și securitatea cibernetică, Comisia a propus acțiuni pentru abordarea riscurilor specifice cu care se confruntă infrastructurile energetice critice în cadrul unui sistem energetic integrat și al unei infrastructuri energetice integrate. Se va elabora un cod de rețea privind securitatea cibernetică în domeniul energiei electrice, cu norme specifice sectorului pentru a spori reziliența și aspectele de securitate cibernetică ale fluxurilor transfrontaliere de energie electrică. Acesta include norme privind cerințele minime comune, planificare, monitorizare, raportare și gestionarea crizelor.

2.3.2. Piața internă a energiei

O piață internă a energiei complet integrată și funcțională oferă semnale corespunzătoare privind prețurile pentru direcționarea investițiilor către energia verde și tehnologiile ecologice, asigură aprovizionarea cu energie și facilitează parcursul cel mai rentabil spre neutralitatea climatică prin intermediul tehnologiilor inteligente. Evaluarea planurilor naționale evidențiază

⁵⁵ Inclusiv energia fotovoltaică, bateriile, hidrogenul din surse regenerabile, energia eoliană și oceanică, componentele rețelei electrice și componentele electronice.

⁵⁶ În completarea planului de acțiune al UE privind materiile prime critice și viitoarea Alianță europeană în domeniul materiilor prime, inclusiv energia.

⁵⁷ Strategia UE privind o uniune a securității, COM (2020)605 final.

o serie de deficiențe ale pieței energetice (flexibilitate prin intermediul rețelelor inteligente, al stocării și al răspunsului limitat la cerere). Acestea au un impact negativ asupra costurilor pentru consumatori și industrie, împiedică reușita redresării și tranziția către neutralitatea climatică.

În acest context, planurile naționale sunt un instrument care contribuie la asigurarea realizării obiectivelor legislației privind piața internă a energiei electrice și a gazelor, precum și la elaborarea unei politici și a unui cadru financiar care să fie apte în fața provocării reprezentate de neutralitatea climatică, la cel mai scăzut nivel al costurilor, însă garantând securitatea energetică. Planurile naționale oferă, de asemenea, o oportunitate de a consolida rolul consumatorilor ca participanți activi și beneficiari ai tranziției verzi.

Deși majoritatea statelor membre recunosc importanța noii organizări a pieței energiei electrice, numai unele au o abordare holistică în privința schimbărilor necesare ale obiectivelor orientate spre viitor. Într-un sistem energetic integrat care reflectă costurile, piețele eficiente ar trebui să ofere semnale de preț transparente pentru consumatori, care să le permită acestora să contribuie la procesul de tranziție și să beneficieze deopotrivă de pe urma sa. Există multe planuri care nu dispun de informații esențiale privind concurența și lichiditatea pieței.

Un număr considerabil de planuri naționale abordează implementarea contoarelor inteligente prin stabilirea unui obiectiv specific și măsurabil care să le permită consumatorilor să participe activ pe piață. Puține planuri însă stabilesc obiective specifice și termene clare, îngreunând astfel monitorizarea progreselor în direcția îndeplinirii obiectivelor.

Subvențiile pentru combustibilii fosili rămân un obstacol major în calea unei tranziții energetice și climatice eficiente din punctul de vedere al costurilor, precum și în calea unei piețe interne funcționale. Planurile finale indică o ușoară îmbunătățire în ceea ce privește raportarea subvențiilor la energie și pentru combustibilii fosili și măsurile de eliminare progresivă a acestora. Furnizarea tuturor detaliilor necesare ar fi importantă pentru evaluarea a măsurii în care subvențiile pentru combustibilii fosili constituie obstacole în calea îndeplinirii obiectivelor climatice⁵⁸. Numai trei țări (Italia, Danemarca și Portugalia) au efectuat un inventar cuprinzător al subvențiilor pentru combustibilii fosili, iar statele membre care intenționează să le elimine treptat sau să elaboreze politici specifice sunt destul de puține.

Interconexiunile electrice, împreună cu rețelele locale, reprezintă un factor esențial pentru decarbonizare, integrarea pieței, securitatea aprovizionării și concurență. Majoritatea statelor membre au inclus în planurile lor finale obiectivele sau proiecțiile în materie de interconectivitate până în 2030. În ceea ce privește energia electrică, majoritatea statelor membre au atins deja și chiar au depășit cu mult obiectivul UE în materie de interconectivitate

⁵⁸ Deși statele membre au abordat în planurile lor naționale recomandarea de a descrie și de a enumera subvențiile la energie, calitatea informațiilor variază de la descrieri generale la liste complete și cuantificate ale subvențiilor. Un număr de 19 state membre au inclus informații privind subvențiile pentru combustibilii fosili. Un număr de 12 state membre au indicat că lucrează deja la stabilirea planurilor de eliminare treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili sau ca au intenția să o facă. Numai șase state membre au inclus un calendar pentru eliminarea treptată a unora dintre subvențiile existente pentru combustibilii fosili.

de 15 %, stabilit pentru 2030. Rolul proiectelor de interes comun (PIC) în îndeplinirea acestui obiectiv este esențial⁵⁹. Comisia va continua să sprijine celelalte state membre în ceea ce privește creșterea capacității lor de interconectare și să se asigure că actuala capacitate de interconectare este utilizată pe deplin pentru a optimiza beneficiile pieței interne a energiei, în conformitate cu legislația UE⁶⁰.

Statele membre au indicat în planurile lor naționale nevoile de investiții legate de piața internă a energiei. În ceea ce privește interconexiunile, Germania a indicat că are nevoie de 55 de miliarde EUR pentru modernizarea sistemului de transport al energiei electrice existente și pentru construirea de noi infrastructuri de transport terestre până în 2030. În acest sens, este nevoie de o sumă suplimentară de 21 de miliarde EUR pentru infrastructura de transport al energiei electrice offshore, pentru a permite instalarea unei capacități de 7-20 GW de energie eoliană offshore până în 2030. Spania a planificat, de asemenea, să consolideze și să extindă liniile de transport și distribuție, inclusiv între insule, precum și interconexiunile cu țările învecinate, în special cu Franța. În ceea ce privește investițiile legate de integrarea și flexibilitatea sistemelor energetice, Estonia a indicat un stoc de acumulare de hidroenergie prin pompare de 500 MW până în 2028, iar Grecia intenționează să implementeze politici „inteligente” pentru insulele care nu pot fi interconectate într-un mod eficient din punct de vedere al costurilor, de exemplu prin introducerea unor sisteme hibride inovatoare de producere și stocare a energiei electrice din surse regenerabile.

Planurile naționale și piața internă a energiei: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

Accentul pus pe asigurarea menținerii lichidității și competitivității piețelor este esențial pentru realizarea obiectivelor energetice și climatice, precum și pentru orientarea investițiilor în măsurile de redresare astfel încât să se evite semnalele de piață distorsionate. Este necesară o abordare mai structurată și mai coerentă pentru a identifica și a promova sursele de flexibilitate, pentru a elimina toate obstacolele care stau în calea participării pe piață a noilor actori și pentru a înlesni existența unor piețe deschise și competitive în vederea realizării tranziției. Acest lucru ar trebui să se reflecte pe deplin în implementarea planurilor naționale de către statele membre.

Deși statele membre urmează căi diferite de integrare sectorială, recent adoptata **Strategie UE privind integrarea sistemului energetic** poate constitui un punct de referință pentru statele membre cu privire la sistemele energetice mai flexibile și poate pune bazele următoarelor etape în ceea ce privește adaptarea piețelor energiei la necesitățile în materie de neutralitate climatică.

⁵⁹ De la intrarea în vigoare a Regulamentului privind infrastructura energetică (TEN-E) în 2013, au fost implementate aproape 40 de proiecte de interes comun (PIC) în domeniul gazelor și al energiei electrice, preconizându-se că alte 79 de proiecte de interes comun vor fi implementate până în 2022. În acest scop, s-a investit o sumă de 3,8 miliarde EUR din Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE).

⁶⁰ Articolul 16 alineatul (8) din Regulamentul (UE) 2019/943 privind piața internă a energiei electrice.

Comisia va promova, de asemenea, o mai mare flexibilitate în materie de consum, prin intermediul unui cod de rețea⁶¹, al revizuirii orientărilor privind ajutorul de stat și al informării consumatorilor.

Statele membre trebuie să își îndeplinească obligația de a raporta **subvențiile pentru energie, în special cele pentru combustibilii fosili, precum și măsurile de eliminare treptată a acestora**. Având în vedere angajamentele internaționale de a elimina treptat subvențiile pentru combustibilii fosili asumate în cadrul G20 și al ONU, precum și angajamentele politice ale UE, Comisia va aborda această chestiune în raportul privind starea uniunii energetice din 2020 și va emite orientări suplimentare adresate statelor membre pentru a promova renunțarea la subvențiile pentru combustibilii fosili. Acest lucru va ajuta statele membre să abordeze incoerența dintre obiectivele pentru 2030 și redresarea verde și reziliența, pe de o parte, și utilizarea resurselor financiare limitate pentru a încuraja consumul de combustibili fosili și pentru a evita schimbările tehnologice necesare, pe de altă parte. Comisia va acorda o atenție deosebită îmbunătățirii raportării privind subvențiile pentru combustibilii fosili și evoluția în direcția eliminării lor progresive, în special în cadrul rapoartelor energetice și climatice naționale intermediare integrate. În contextul revizuirilor legislative ale Directivei privind impozitarea energiei, precum și al orientărilor privind ajutoarele de stat, Comisia va avea în vedere necesitatea de a lua măsuri suplimentare pentru a asigura coerența politicilor UE și pentru a aborda obiectivul ambițios al Pactului verde european de a elimina subvențiile pentru combustibilii fosili.

În ceea ce privește **infrastructura**, cele mai multe planuri au identificat ca acțiuni-cheie finalizarea proiectelor PIC, consolidarea rețelelor interne și implementarea de tehnologii inovatoare, cum ar fi rețelele inteligente și rețelele electrice de nouă generație⁶², inclusiv revizuirea codurilor de rețea pentru energiile regenerabile. Rețelele europene trebuie să se adapteze la schimbările din sistemul energetic care au loc în sensul descentralizării, al funcționării digitale în timp real și al circulației bidirecționale a energiei între sectoare. În acest scop, Comisia va revizui regulamentele TEN-E și TEN-T și Directiva privind infrastructura pentru combustibili alternativi, domeniul de aplicare și guvernanta planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani și va accelera investițiile în energia electrică inteligentă, extrem de eficientă și bazată pe surse regenerabile, încălzirea și răcirea centralizată, precum și investițiile în infrastructura de CO₂.

2.3.3. Cercetare, inovare și competitivitate

Majoritatea planurilor naționale nu acordă atenția cuvenită necesităților în materie de cercetare și inovare pentru îndeplinirea obiectivelor climatice și energetice. Se înregistrează o scădere globală a bugetelor naționale dedicate cercetării și inovării în domeniul tehnologiilor energetice curate și o lipsă acută a obiectivelor și Țintelor de

⁶¹ Pentru deblocarea potențialului vehiculelor electrice, al pompelor de căldură și al altor tipuri de consum de energie electrică în vederea contribuției la flexibilitatea sistemului energetic (începând cu sfârșitul anului 2021).

⁶² Noua generație de rețele electrice utilizează în mod eficient noile tehnologii de comunicație (de exemplu platformele digitale) pentru exploatarea infrastructurii energetice într-un mod inovator (de exemplu rețele flexibile) de către utilizatorii acesteia (producători, consumatori și prosumatori).

finanțare naționale care să demonstreze traiectorii concrete și relevante pentru 2030 și 2050. Cele mai multe planuri evidențiază doar finanțarea programelor specifice neenergetice, care se desfășoară pe o perioadă mai mică de cinci ani.

Cooperarea dintre statele membre și Comisie prin Planul strategic privind tehnologiile energetice (**Planul SET**) se bucură de sprijin deplin în marea majoritate a planurilor naționale, fiind considerată ca bază pentru planificarea și alinierea cercetării și inovării în domeniul energetic. Unele state membre au specificat domeniile cărora le acordă un interes deosebit, dar majoritatea nu au precizat modul în care fondurile și/sau activitățile naționale sunt alocate în cadrul pachetelor de lucru (planurile de implementare) în care sunt implicate și nici modul în care planul SET și obiectivele lor energetice și climatice naționale sunt corelate.

Bateriile vor juca un rol la fel de important la decarbonizarea transporturilor în UE și în sectorul energetic, în sensul menținerii costurilor de sistem la un nivel scăzut (asigurând echilibrarea liberă a emisiilor și flexibilitate și reducând necesitatea de extindere a rețelei). În acest sens, bateriile fac obiectul planurilor naționale, pentru rolul lor necesar în aplicațiile staționare și de mobilitate. Planurile naționale acoperă parțial nevoile legate de aprofundarea cercetării și inovării și dezvoltarea capacităților de producție industrială. Alianța europeană pentru baterii⁶³, lansată de Comisie în urmă cu trei ani, a contribuit la asigurarea impulsului necesar între părțile interesate din industrie pentru a investi în producția de baterii în UE. Statele membre, industria și alte părți interesate importante au răspuns masiv și rapid, inclusiv prin proiectele importante de interes european comun (PIIEC). Peste 500 de părți interesate fac acum parte din alianța care a atras investiții combinate în valoare de 100 de miliarde EUR în lanțul valoric al UE. Există peste 20 de fabrici de baterii în stadiul de dezvoltare (în etape diferite de maturitate), cu numeroase proiecte de-a lungul întregului lanț valoric, inclusiv extracția și rafinarea materiilor prime, materialele pentru baterii și reciclarea. Primele 11 fabrici UE care se construiesc în UE ar trebui să înceapă producția în perioada 2022-2023, cu o capacitate anuală de 270 GWh până în 2030. Industria estimează că acest lucru va genera o valoare adăugată de 250 de miliarde EUR anual începând cu 2025 și va crea 4 - 5 milioane de locuri de muncă, în timp ce electrificarea transporturilor în general, inclusiv a transportului rutier și feroviar în UE, ar putea genera 600 000 de locuri de muncă suplimentare până în 2030.

Înainte de sfârșitul anului 2020, Comisia va adopta un nou cadru de reglementare pentru baterii, adaptat la viitor, care va asigura faptul că toate bateriile introduse pe piața UE (indiferent de origine) îndeplinesc cele mai înalte standarde de performanță, durabilitate, siguranță, aprovizionare responsabilă cu materii prime și de impact minim asupra mediului, inclusiv amprenta scăzută de carbon pe durata ciclului lor de viață. Noua reglementare ar trebui să fie completată la timp de standarde de înaltă calitate, elaborate de CEN/CENELEC.

Unele state membre acordă o atenție deosebită hidrogenului și tehnologiilor pe termen lung, cum ar fi captarea, utilizarea și stocarea dioxidului de carbon (CCUS), care ar putea contribui

⁶³ Pentru dezvoltarea unui lanț valoric puternic, inovator, sustenabil și competitiv al bateriilor în UE, care să sprijine electrificarea transportului ca răspuns la cererea mare de vehicule electrice, asigurarea accesului la materiile prime strategice pentru baterii, creșterea rezilienței și a autonomiei, captarea competențelor și stimularea capacităților de producție.

la decarbonizarea anumitor sectoare refractare până în 2030, în timp ce inovarea progresivă în mai multe tehnologii pe termen scurt, cum ar fi eficiența energetică, energia eoliană și energia solară beneficiază de mai puțină atenție.

Abordarea competitivității variază în funcție de planurile naționale. Unele dintre acestea au urmat o definiție restrânsă, orientându-se după brevete și cercetători sau, în unele cazuri, doar după prețurile energiei electrice. Alte planuri vizează aspecte legate de implementarea tehnologiilor și, prin urmare, adoptă o abordare mai amplă a competitivității furnizorilor naționali de tehnologii curate, inclusiv lanțurile valorice, pentru a dezvolta astfel de soluții. Cu toate acestea, cele mai multe planuri nu au indicatori cantitativi și, prin urmare, nu sunt cuantificabile.

Planurile naționale, cercetarea și inovarea și competitivitatea: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

Este nevoie de **o nouă abordare strategică în privința energiei curate, a cercetării și a inovării și a competitivității**, pentru a reconstrui economia europeană și pentru a accelera inovarea și adoptarea de către piețe a noilor tehnologii și inovații care să permită realizarea neutralității climatice. Trebuie ca politicile UE și cele naționale în materie de cercetare și inovare, precum și finanțarea și strategiile industriale naționale să fie mai bine aliniate la obiectivele energetice și climatice și să devină operaționale prin intermediul planurilor naționale.

Sunt disponibile mai multe instrumente de finanțare pentru a ajuta statele membre să progreseze în acest domeniu, cum ar fi Orizont Europa, fondurile pentru inovare și modernizare și InvestEU. În septembrie 2020, cererea de propuneri a Pactului verde european va sprijini, de asemenea, redresarea economică prin alocarea unei sume de 1 miliard EUR reprezentând finanțare pentru cercetare și dezvoltare (din care 250 - 300 de milioane EUR pentru prioritățile-cheie din domeniul energetic). Fondul pentru inovare a lansat o primă cerere de propuneri în iulie 2020, oferind 1 miliard EUR pentru proiecte la scară largă pentru tehnologii curate și inovatoare. O nouă cerere dedicată proiectelor la scară mică (cu cheltuieli de capital mai mici de 7,5 milioane EUR) este în curs de pregătire și va fi lansată până la sfârșitul anului 2020.

Comisia va revizui Planul SET în 2021. Aceste instrumente vor putea sprijini redresarea verde și vor putea aborda necesitățile din domeniul cercetării și inovării ale statelor membre care, la rândul lor, trebuie să dezvolte obiective naționale clare și ambițioase, precum și ținte de finanțare pentru cercetare și inovare. UE va colabora și cu sectorul privat pentru a crește nivelul cheltuielilor pentru cercetare și inovare și amplitudinea implementării de tehnologii energetice curate.

Strategia privind hidrogenul

Cele mai multe dintre planurile naționale⁶⁴ recunosc rolul hidrogenului în tranziția energetică. Jumătate dintre planuri menționează obiective concrete legate de hidrogen pentru producția internă de hidrogen din surse regenerabile sau cu emisii scăzute de dioxid de carbon, pentru utilizarea finală în industrie și pentru sectoarele de transport greu de electrificat (cum ar fi Luxemburgul, care urmărește să facă sectorul oțelului mai sustenabil prin utilizarea hidrogenului din surse regenerabile).

Comisia, statele membre și industria vor colabora în cadrul Alianței europene pentru hidrogen curat în ceea ce privește implementarea recent publicatei strategii a UE privind hidrogenul.

Obiectivul este de a dezvolta o agendă de investiții cu o rezervă de proiecte viabile și de a dezvolta în continuare lanțuri de aprovizionare cu hidrogen curate și tehnologii în aval. Pentru reușita implementării strategiei privind hidrogenul, va fi necesar să se acționeze prin intermediul diplomației energetice și al acțiunilor coordonate dincolo de frontierele UE, în special cu țările din vecinătate.

Numeroase proiecte sunt deja în desfășurare. Danemarca și Germania au construit în insula Bornholm o instalație de energie eoliană offshore cu o capacitate de 3-5 GW, inclusiv instalații de electroliză pentru alimentarea autobuzelor, navelor și aeronavelor. După transmiterea planului național, Spania intenționează să construiască o instalație fotovoltaică de 100 MW, un sistem de stocare în baterii cu litiu-ion având o capacitate de 20 MWh și un sistem de producere a hidrogenului prin electroliză în Puertollano.

Împreună cu raportul privind starea uniunii energetice, Comisia va prezenta primul raport intermediar privind competitivitatea în toamna anului 2020. Acesta va analiza cât de competitive sunt tehnologiile și soluțiile curate și va propune o abordare comună pentru evaluarea competitivității și cuantificarea eforturilor. Raportul privind tranziția către energia curată - tehnologii și inovații va prezenta o analiză mai detaliată, bazată pe dovezi, **a situației** actuale și viitoare a tehnologiilor curate și a soluțiilor care pot contribui la crearea unei legături mai puternice între activitățile de cercetare și dezvoltare, tehnologiile curate și obiectivele energetice și climatice (la nivel național și la nivelul UE).

2.4. Cooperarea regională și aspectele de mediu în planurile naționale

2.4.1. Intensificarea cooperării dintre statele membre și a dialogului pe mai multe niveluri

Planurile indică faptul că, deși statele membre au înțeles bine și au descris necesitatea **cooperării regionale**, unele făcând apel la forurile regionale existente pentru elaborarea planurilor, încă nu s-a atins întregul potențial al cooperării regionale. Câteva state membre descriu măsuri specifice privind optimizarea accesului la facilitățile regionale și a utilizării acestora sau privind planificarea unei mai bune utilizări a energiei din surse regenerabile și a măsurilor de eficiență energetică la cooperarea cu alte state membre.

⁶⁴ De exemplu, Franța, Germania, Austria și Țările de Jos au prezentat planuri concrete în cadrul planurilor lor naționale, în timp ce altele, cum ar fi Portugalia, dezvoltă rapid strategii concrete.

Pe baza planurilor naționale, statele membre ar trebui să utilizeze mai eficient cooperarea regională. Acest lucru ar trebui să includă utilizarea forurilor existente pentru a aborda problemele curente care afectează prioritățile de tranziție energetică, în special eficiența energetică, transportul, rețelele inteligente și sursele regenerabile de energie (cum ar fi planificarea, deficitul de competențe pentru energiile din surse regenerabile, eficiența energetică și clădirile), sporind astfel tranziția energetică la nivel regional. Exemple ale acestui fenomen sunt cele patru grupuri existente: Forumul pentalateral pentru energie electrică și Grupul la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est (CESEC), inițiativa privind mările septentrionale, precum și țările baltice (de exemplu, Estonia și Letonia planifică o licitație comună pentru energia eoliană offshore). Planificarea la nivel regional a licitațiilor, cum ar fi cele pentru energia eoliene offshore, este de natură să contribuie la constituirea unei rezerve constante de proiecte și să accentueze contribuția prospectivă și la redresare a acestui sector⁶⁵.

Statele membre ar trebui să accelereze proiectele emblematiche cu o dimensiune regională, cum ar fi rețelele eoliene offshore și rețelele de încărcare rapidă de-a lungul coridoarelor TEN-T. În acest scop, ele ar trebui să utilizeze fondurile de redresare, fondurile MIE și fondurile de ajutor regional, precum și mecanismul UE de finanțare a energiei din surse regenerabile, beneficiind pe deplin de forurile regionale. Statele membre ar putea, de asemenea, să colaboreze la testarea-pilot a tehnologiilor revoluționare în materie de eficiență energetică sau de generare a energiei, cu scopul de a identifica cele mai eficiente și rentabile tehnologii și de a declanșa producția lor industrială. Reunirea proiectelor de renovare a patrimoniului arhitectural ar putea declanșa, de asemenea, producția la scară largă de tehnologii specifice, cum ar fi cea a țiglelor fotovoltaice sau a sticlei fotovoltaice, și ar putea face ca aceste proiecte să constituie o opțiune rentabilă pentru renovarea clădirilor istorice.

2.4.2. Planurile naționale și politicile de mediu

Poluarea atmosferică reprezintă un factor de risc pentru anumite boli, cum ar fi bolile respiratorii și cardiovasculare⁶⁶. Acestea sunt bolile care cresc riscurile de complicații la persoanele bolnave de COVID-19.

Regulamentul privind guvernanța prevede obligația⁶⁷ statelor membre de a raporta cu privire la impactul politicilor industriale, agricole, de transport și energetice și al măsurilor privind poluarea aerului, legate de legislația în domeniul mediului⁶⁸. Deși s-au depus unele eforturi, statele membre continuă să includă, în planurile lor naționale, informații insuficiente privind impactul preconizat al politicilor și măsurilor planificate asupra emisiilor de poluanți atmosferici. Numai 13 state membre au furnizat un nivel suficient de detaliere și/sau o analiză

⁶⁵ Slovenia a promovat cooperarea regională în ceea ce privește realizarea de rețele inteligente și a introdus, împreună cu Croația, tehnologii inovatoare în întreaga regiune, prin intermediul Mecanismului pentru interconectarea Europei.

⁶⁶ OMS estimează că, în întreaga lume, au loc anual 7 milioane de decese premature cauzate de poluarea aerului, dintre care peste 400 000 de decese premature în UE, conform Agenției Europene de Mediu.

⁶⁷ Regulamentul privind guvernanța uniunii energetice prevede că această obligație se aplică „acolo unde este cazul”, ceea ce se întâmplă de fapt în toate sectoarele în care poluanții atmosferici și emisiile de gaze cu efect de seră provin din aceeași sursă (transport, energie, agricultură, industrie, încălzirea locuințelor etc.).

⁶⁸ Directiva (UE) 2016/2284 privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici.

îmbunătățită a impactului atmosferic în comparație cu proiectele de planuri. Planurile finale prezintă o analiză insuficientă a posibilelor compromisuri între obiectivele privind atmosfera și clima/energia (în cea mai mare parte legate de cantitățile tot mai mari de bioenergie). Cu toate acestea, este binevenit faptul că unele state membre au analizat impactul măsurilor planificate asupra tuturor poluanților atmosferici reglementați prin Directiva privind angajamentele naționale de reducere a emisiilor⁶⁹, uneori existând chiar o separare utilă pe sectoare-sursă, ceea ce contribuie la definirea mai eficientă a măsurilor de atenuare.

Evaluarea impactului potențial al extinderii bioenergiei, prezentată în mai multe planuri, asupra absorbantilor de carbon, a biodiversității, a apei și a poluării atmosferice este insuficientă. Aceste planuri nu conțin detalii privind modul de furnizare a biomasei sustenabile necesare, defalcate în funcție de materiile prime, originea și traiectoriile în cazul biomasei forestiere, și nici nu se referă la modul în care acestea sunt aliniate la măsurile de menținere și de sporire a absorbantilor de carbon.

Planurile naționale și politicile de mediu: provocări și oportunități de redresare și obiectivele Pactului verde european

Toate statele membre ar trebui să consolideze legătura dintre programele lor naționale de control al poluării atmosferice și planurile naționale, inclusiv în ceea ce privește implementarea la nivel local⁷⁰. Acest lucru va îmbunătăți procesul de identificare a sinergiilor și de evitare sau diminuare a compromisurilor, promovând, în același timp, măsuri sinergetice (de exemplu transportul curat, creșterea ponderii energiei din surse regenerabile necombustibile).

În cazul majorității planurilor naționale, sunt necesare eforturi suplimentare pentru integrarea și cuantificarea reducerilor de emisii de gaze cu efect de seră asociate politicilor privind **economia circulară** și pentru evaluarea sinergiilor și a compromisurilor politicilor specifice din perspectiva **biodiversității** (de exemplu rolul serviciilor ecosistemice în ceea ce privește atenuarea și adaptarea, dar și riscurile în ceea ce privește pierderea biodiversității). Analiza unor astfel de interacțiuni ar putea fi extinsă la alte domenii de mediu, cum ar fi poluarea apei și a solului, utilizarea eficientă a resurselor și legătura dintre apă și energie, în conformitate cu principiul de a nu face rău, adoptat în cadrul Pactului verde european. Atunci când evaluează potențialul de dezvoltare al bioenergiei, statele membre ar trebui, de asemenea, să evalueze eficiența bioenergiei în comparație cu alte surse regenerabile de energie, inclusiv în ceea ce privește utilizarea terenurilor și absorbantii de carbon, calitatea aerului și alte efecte asupra mediului. Astfel cum se prevede în Strategia privind biodiversitatea, **UE va acorda prioritate unor soluții precum energia oceanelor, energia eoliană offshore (care sprijină regenerarea stocurilor de pește)**, parcurile de panouri solare care oferă solului o acoperire propice biodiversității și bioenergia durabilă.

⁶⁹ (UE) 2016/2284.

⁷⁰ La nivel de localitate, calitatea aerului determină comportamente în direcția tranziției energetice și a decarbonizării, deoarece beneficiile sunt resimțite rapid. UE finanțează mai multe inițiative ascendente care vizează economia circulară și poluarea aerului.

3. CONCLUZII

Această evaluare arată că prima implementare a noului cadru de planificare integrată stabilit în Regulamentul privind guvernarea a dat rezultate foarte bune. Toate statele membre au prezentat planuri finale de bună calitate, chiar dacă nu au făcut-o întotdeauna la timp. Planurile urmează o structură comparabilă și acoperă obiectivele și politicile naționale integrate pentru toate dimensiunile uniunii energetice. Planurile au fost, de asemenea, rezultatul unei largi consultări și participări la nivel național și subnațional, creând un sentiment puternic de asumare a obiectivelor legate de energie și de tranziția climatică. Ele sunt rodul unor eforturi importante ale statelor membre și pun bazele consolidării ambiției de a asigura neutralitatea climatică în conformitate cu Pactul verde european, cu propunerea de Lege europeană a climei și cu Comunicarea privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de climă pentru Europa în perspectiva anului 2030.

Evaluarea agregată la nivelul UE a identificat următoarele informații-cheie și tendințe. Față de proiectele de planuri din 2018, planurile finale sunt mult mai ambițioase în privința unor dimensiuni esențiale precum reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră sau obiectivele privind energia din surse regenerabile. Acest lucru concordă cu recomandările Comisiei din iunie 2019 privind proiectele de planuri.

În primul rând, evaluarea arată că statele membre își accelerează tranziția energetică și climatică determinată de obiectivul general al UE de realizare a neutralității climatice. Reducerile emisiilor de gaze cu efect de seră depășesc obiectivul actual al UE de -40 % până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990. În cadrul măsurilor existente și planificate, acestea ar urma să scadă cu 41 % în sfera actualului obiectiv al UE, cu excepția absorbantului LULUCF. Se preconizează că mixul energetic va evolua chiar mai rapid decât s-a estimat cu puțin timp în urmă. Planurile indică faptul că aproape toate statele membre elimină treptat cărbunele sau au stabilit un calendar al eliminării treptate. Se estimează că utilizarea cărbunelui va scădea cu 70 % în comparație cu 2015, energia electrică din surse regenerabile urmând să ajungă la 60 % din energia electrică produsă până în 2030.

În al doilea rând, evaluarea arată că ponderea energiei din surse regenerabile ar putea ajunge, în cadrul măsurilor existente și planificate, la un interval de 33,1 - 33,7 % până în 2030 la nivelul Uniunii, depășind obiectivul actual pentru 2030 de a avea o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 32 %. Continuarea investițiilor și a reformelor în domeniul energiei din surse regenerabile, astfel cum au fost identificate în planurile naționale privind energia din surse regenerabile, are potențialul de a crește și mai mult această pondere.

În al treilea rând, în ceea ce privește eficiența energetică, persistă un decalaj în ceea ce privește nivelul de ambiție pentru 2030. Deși a fost redus față de ceea ce se prevedea în proiectele de planuri, decalajul se menține la 2,8 puncte procentuale pentru consumul de energie primară și la 3,1 puncte procentuale pentru consumul final de energie, comparativ cu obiectivul de creștere a eficienței energetice cu cel puțin 32,5 % până în 2030. Deși se acordă o atenție din ce în ce mai mare problemei, astfel cum se arată în planurile finale și în măsurile

deja planificate la nivel european, mai sunt necesare eforturi semnificative pentru a elimina acest decalaj. În acest context, Comisia va lua măsuri în special prin intermediul inițiativei privind „valul de renovări”, al reexaminării și posibilei revizuirii a Directivei privind eficiența energetică, precum și al orientărilor privind aplicarea principiului „eficiența energetică pe primul loc”.

În plus, planurile nu conțin întotdeauna suficiente detalii privind acțiunile și măsurile importante avute în vedere, cum ar fi identificarea nevoilor investiționale, mobilizarea finanțării, cercetarea și inovarea și competitivitatea, cooperarea regională, utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultura, tranziția justă și sărăcia energetică. În fine, statele membre trebuie să își intensifice eforturile pentru a elimina treptat subvențiile pentru combustibili fosili. Recomandările Comisiei în aceste privințe nu au fost luate pe deplin în considerare.

Deficiențele și lacunele care rezultă din această evaluare la nivelul UE vor trebui să fie abordate printr-un efort colectiv, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul UE. Statele membre vor trebui să pună în aplicare planurile lor naționale, ținând seama de noile oportunități de finanțare din cadrul financiar multianual (CFM) și al Mecanismului de redresare și reziliență. Investițiile ar trebui să se concentreze în primul rând asupra renovării clădirilor, a mobilității durabile, a decarbonizării industriei și a agriculturii, a energiilor regenerabile, inclusiv hidrogenul din surse regenerabile, și asupra tehnologiilor și soluțiilor aferente pentru integrarea sistemelor energetice. De asemenea, ar trebui să se acorde o atenție sporită adaptării la schimbările climatice și absorbantilor de carbon. În măsura posibilului, proiectele mature ar trebui să fie concentrate la începutul perioadei. Mecanismul de redresare și reziliență ar trebui utilizat împreună cu alte fonduri existente, în special cu InvestEU pentru a atrage finanțare privată și pentru a intensifica finanțarea publică.

În contextul celui de al cincilea raport privind starea uniunii energetice, care urmează să fie adoptat în octombrie, Comisia va publica documentele de lucru ale serviciilor Comisiei pentru fiecare stat membru, care conțin evaluări individuale ale fiecărui plan final și ale modului în care au fost înglobate recomandările aferente ale Comisiei din 2019. Acestea vor conține îndrumări privind implementarea planurilor și privind acțiunile care vor contribui la exploatarea întregului potențial al planurilor în contextul redresării verzi.

Comisia va sprijini statele membre la implementarea planurilor prin implicarea la nivel bilateral și regional, prin schimbul de bune practici, precum și prin diferitele instrumente pe care le are la dispoziție, cum ar fi Programul de sprijin pentru reforme structurale și instrumentul de sprijin tehnic care a fost propus să-l înlocuiască, care oferă sprijin tehnic personalizat statelor membre pentru îmbunătățirea capacității de a concepe, de a dezvolta și de a implementa reforme, InvestEU și instrumentele propuse în cadrul Next Generation EU. În plus, Comisia va promova schimburi tehnice cu statele membre cu privire la implementarea planurilor naționale, stabilind astfel legătura cu planurile naționale de redresare și reziliență.

Acțiunea la nivel național va fi consolidată și completată prin măsuri de politică suplimentare la nivelul UE, pentru eliminarea lacunelor rămase și creșterea nivelului de ambiție, astfel cum se prevede în comunicarea paralelă privind stabilirea unui obiectiv mai ambițios în materie de

climă pentru Europa în perspectiva anului 2030. Implementarea completă a pachetului privind energia curată, inclusiv adoptarea rapidă a tuturor măsurilor restante, reprezintă o bază solidă a acestor demersuri.

În cele din urmă, acest prim exercițiu arată că un cadru de guvernare bine conceput este important pentru depunerea de eforturi comune la nivel european. Pornind de la cadrul existent axat pe planurile naționale, acest lucru va necesita însă adaptări la nevoile în schimbare și la prioritățile de politică din cadrul Pactului verde european și al planurilor de redresare și reziliență. În cadrul reexaminării legislației privind energia și clima pe care o va realiza până la jumătatea anului 2021 pentru a reflecta creșterea nivelului de ambiție în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră pentru 2030, Comisia va reexamina și Regulamentul privind guvernarea, asigurând menținerea gradului de adecvare al acestuia.

Planurile naționale nu sunt un exercițiu unic, ci un proces iterativ. Raportarea anuală a inventarelor și a prognozelor privind emisiile de gaze cu efect de seră, precum și transmiterea rapoartelor semestriale în materie de implementare vor constitui instrumente importante pentru monitorizarea progreselor. Pe baza acestor elemente, statele membre vor actualiza și vor revizui planurile lor naționale în 2023 (sub formă de proiecte) și în 2024 (sub formă finală)⁷¹. Astfel, lecțiile învățate în primii ani de implementare vor putea fi valorificate, iar planurile naționale vor putea fi adaptate la obiectivele climatice și energetice și la circumstanțele economice modificate, reflectând agenda pentru investiții verzi elaborată la nivel național în contextul planurilor de redresare și reziliență.

⁷¹ La întocmirea acestor actualizări, statele membre ar trebui să utilizeze statisticile europene care sunt deja disponibile și pe cele care vor fi disponibile în viitor.